

BALTIJOS APLINKOS FORUMO

Veiklos ataskaita, 2023

SAUGOME GAMTĄ DRAUGE SU ŽMONĖMIS

BEF.LT

TURINYS

<u>APIE BALTIJOS APLINKOS FORUMĄ.....</u>	4
<u>20 VEIKLOS METŲ.....</u>	6
<u>2023 M. SKAIČIAIS.....</u>	11
<u>ĮGYVENDINTI PROJEKTAI.....</u>	12
<u>Meldinės nendrinukės apsauga.....</u>	14
<u>„Naturalit“ – pilnavertei Natura 2000 teritorijų apsaugai Lietuvoje.....</u>	19
<u>Baltosios Vokės šlapžemių komplekso atkūrimas.....</u>	28
<u>Klimato kaitos mažinimo advokacija žemės ūkyje.....</u>	31
<u>Pavojingų cheminių medžiagų mažinimas statybų sektoriuje.....</u>	34
<u>Klimato apsauga agrariniame kraštovaizdyje.....</u>	36
<u>Baltijos jūros dialogas.....</u>	36
<u>VISI 2023 M. ĮGYVENDINTI PROJEKTAI.....</u>	37
<u>TEIKTOS PASLAUGOS.....</u>	39
<u>KITOS INICIATYVOS.....</u>	43
<u>PARAMA IR SAVANORYSTĖ.....</u>	51
<u>POVEIKIS APLINKAI.....</u>	53
<u>FINANSINĖ ATASKAITA.....</u>	56
<u>KOLEKTYVO AKIMIRKOS.....</u>	60

Intensyvus pasiruošimas
biure „Miško burtams”

Baltijos aplinkos forumas –
nevyriausybinė aplinkosaugos organizacija,
kuri saugo gamtą drauge su žmogumi

Viena labiausiai patyrusių
aplinkosaugos organizacijų Lietuvoje.

20 72
veiklos metų projektai

Misija

Dirbdami kaip nevyriausybinė organizacija, mes siekiame, kad visuomenė gyventų švarioje ir sveikoje aplinkoje, gamtiniai išteklių būtų tinkamai naudojami, o turtinga gamtinė įvairovė būtų užtikrinta ateities kartoms. Tikime, kad mūsų planetą būtina saugoti ne nuo žmonių, bet drauge su jais.

Šiandien svarbiausios mūsų veiklos sritys – biologinės įvairovės apsauga, agrarinė aplinkosauga, kaimo plėtra, gamtinis turizmas, darnus vystymasis, pavojingų cheminių medžiagų valdymas, socialinė įmonių atsakomybė.

Pagrindinė mūsų veikla – gamtos ir aplinkos apsauga. Finansavimą įvairioms gamtosauuginėms idėjoms įgyvendinti gauname rengdami projektus ir dalyvaudami tiek nacionaliniuose, tiek tarptautiniuose projektų konkursuose.

Taip pat teikiame konsultacines paslaugas, gauname paramą iš visuomenės ir įgyvendiname savanoriškas iniciatyvas. Nors esame pakankamai maža organizacija, jau turime sukaukę nemažai patirties įvairiose gamtos saugos srityse.

Veiklą vykdomė įvairiose saugomose teritorijose, įvairiose savivaldybėse ne tik Lietuvoje, bet ir, padedant partneriams, kitose Europos šalyse.

20

veiklos
metų

arba
20-ties
metų
nuotykis

Direktorius Žymantas Morkvėnas

2003 m. rudenį saujelė ekspertų, dirbančių Baltijos šalių aplinkosaugos integracijos į Europos Sąjungą srityje, nusprendė įkurti organizaciją, kuri paveldėjo šio prasmingo proceso pavadinimą – Baltijos aplinkos forumas. Tuomet švietė saulė, o su mūsų įstatus rengusia teisininke džiugiai vylėmės, jog ji turi „laimingą ranką“, užtikrinančią naujai užgimusiai organizacijai ilgus gyvavimo metus. 2023 metais minėjome mūsų organizacijos 20 metų gyvavimo sukaktį.

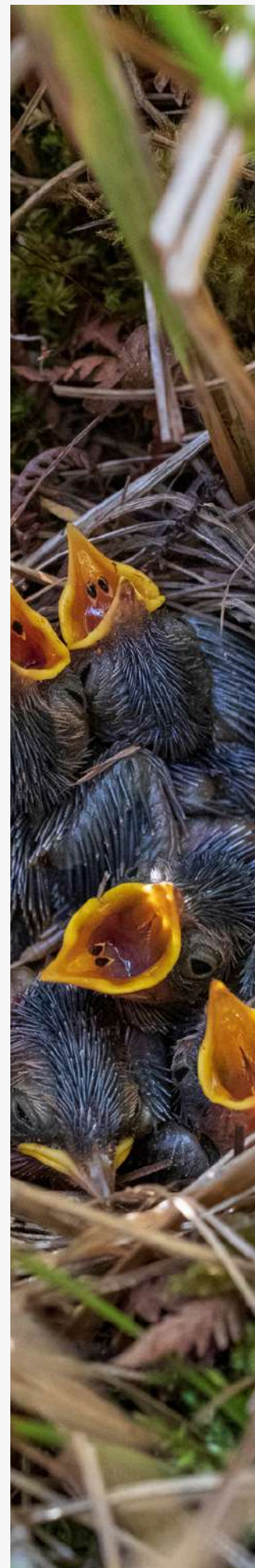
Daugumai organizmų šis laikotarpis gerokai viršija gyvenimo trukmę, visgi, antropoceną išgyvenančiai Žemei tai – tik trumpa sapno akimirka. Žmogaus gyvenime tokia sukaktis – tai metas, kuomet iš pasiutusios paauglystės įžengiama į brandos laikotarpį, na, o nevyriausybinei organizacijai – tai graži brandos sukaktis.

Per šiuos gyvavimo metus patyrėme daug iššūkių, pasiekimų, sunkių valandų. Pastarosios nublinksta gausybėje džiugių akimirkų. Visą tai galima apibendrinti –patyrėme neblogą 20 metų nuotykių.

Kai kurie pasiekimai įspaudė ir ryškesnį pėdsaką mūsų šalies aplinkosaugoje. Mūsų veiklos pradžioje buvome aktyvūs moderuojant dialogą tarp ekspertų, valstybės tarnautojų, pramonės ir visuomenės pritaikant Lietuvos aplinkosaugos sektorių Europos Sąjungos standartams. Kiek vėliau, suvokdami visuomenės įgalinimo svarbą sukūrėme interaktyviame žemėlapyje veikiančią įrankį „Pranešk apie skriaudžiamą gamtą“, kuriame kiekvienas pastebėjęs nederamą žmogaus veiklos pėdsaką galėjo efektyviai pranešti apie aplinkosaugos problemas, o mes, kaip nevyriausybininkai, organizavome jų sprendimą. 2008 metais toks įrankis buvo labai novatoriškas. Vėliau šis įrankis pasipildė ir kelionių CO2 pėdsako skaičiuokle taip sudarant sąlygas planuoti klimatui palankesnius kelionių maršrutus.

Nėrėme gilyn – narstėme aplinkosaugos iššūkius cheminių medžiagų lygmenyje. Nevyriausybinių organizacijų sektoriuje tapome lyderiais sprendžiant aplinkai ir žmogui pavojingų cheminių medžiagų problemą. Nuo mažiau taršių komponentų parinkimo pramonėje iki pavojingų cheminių medžiagų pėdsako mūsų kraujuje aptikimo. Pakankamai plačiai nuskambėjo mūsų kampanija „Pagalvok, kai perki“.

Kartą, Vokietijos ornitologai susijaudinę paskambino mums ir pranešė apie šienaujamus ir į šieno rulonus sukamus rečiausio Europos giesmininko – meldinės nendrinukės – jauniklius. Pradėjome gilintis ir drauge su ūkininkais spręsti šią problemą. Taip prasidėjo jau 15 metų besitęsianti kelionė saugant meldines nendrinukes. Tai, bene, labiausiai dinamiškas mūsų nuotykis. Džiaugiamės padarę reikšmingą įtaką – pavyko sustabdyti dramatišką šio giesmininko nykimo tendenciją Lietuvoje ir pamažu pradėjome kopti kreivę aukštyn link gausėjančios stabilios populiacijos. Ir čia netrūko „pirmų kartų“: buvome pirmieji pasaulyje sėkmingai išplėtoję ir išbandę tolimųjų migrantų žvirblinių paukščių translokaciją taip juos įkurdinant anksčiau prarastuose, o dabar – atkurtuose – jų namuose. Mūsuose, buvome, turbūt, pirmieji konfrontuojantys su politikais, vertinančiais gamtą tik tiek, kiek ji yra naudingas išteklius žmogaus kasdienybėje. Viešai abejota mažo paukštelio ir visos jo ekosistemos verte – juk „orkaitėje jo neiškepsi“, todėl investuoti į tokią gamtosaugą neverta.

Nuo organizacijos įkūrimo pradžios gilinomės ir į aplinkosaugą žemės ūkio sektoriuje. Veiklos pradžioje išleidome solidų agrarinės aplinkosaugos vadovėlį. Tuo neapsiribojome ir pasinėrėme į žemės ūkio praktiką, taip geriau suprasdami ir biurokratinės vingrybes, ir agronominių praktikų bei gamtosaugos dermę. Arba šios dermės stoką. Iki šiol čia esame aktyvūs atlikdami mokslinius tyrimus, analizuodami aplinkosauginių praktikų poveikį, teikdami siūlymus sprendimams ar garsindami mūsų šalies gero ūkininkavimo praktikas bei skatindami valgytojus domėtis ne tik kas yra lėkštėje, bet ir kokią įtaką užauginamas maistas daro mūsų gamtai.

Gamtoje ir gamtosaugoje svarbu nepamiršti smagumo. Skatindami visuomenę atrasti ryšį su gamta joje įsibūnant išdrįsime susibūrimą gamtoje „Vidur girių“ pavadinti gamtos festivaliu. Dabar gamtos festivalis jau tapo savaime suprantama švente, kurioje gausu ir pažinčių su vis naujomis rūšimis ar teritorijomis, ir miško burtų Žemaitijoje, ir smagaus šienpjovių klegesio Nemuno deltos pievose, ir įdomiausių istorijų prie laužo girių apsupty.

Nelikome nuošalyje ir saugodami Lietuvos miškus. Buvome aktyvūs Nacionalinio miškų susitarimo dalyviai, prisidėjome, jog tradicinis žmogaus ir miško ryšys Lietuvoje būtų pripažintas kaip nacionalinė nematerealus kultūros paveldo vertybė. Visgi, didžiausias mūsų pasiekimas – išplėstas Punios šilo gamtinis rezervatas. Išskirtine Punios šilo gamta neabejojama jau daugelį dešimtmečių, tačiau gamtos rezervato statusas, kuris užtikrintų realią sengirės apsaugą, buvo suteiktas tik nedidelei šilo daliai. Apie būtinybę plėsti rezervatą pasisakydavo tik pavieniai ekspertai ir ilgainiui ši idėja nusėdo gamtininkų svajonėse. Visgi, dėka mūsų tikėjimo šia svajone, gausybės mokslininkų ir ekspertų palaikymo, didelio visuomenės susitelkimo, pavyko pasiekti tai, jog Punios šilo gamtinis rezervatas būtų išplėstas beveik 5 kartus! Dar ne visi darbai čia padaryti, dar liko skylių, kurias reikia užtaisyti, bet jau dabar galime džiaugtis, jog mūsų komandos užsispyrimo dėka, pavyko užtikrinti griežtą Lietuvos miškų apsaugą beveik 1800 ha plote. Ir tai padarėme gamtiniu požiūriu viename vertingiausių miškų masyvų šalyje.

Požiūrį ir nusiteikimą, kuriuo vadovaudamiesi vykdomė savo misiją, kartais įvelkame į šūkius. Ir mūsų veiklai apibūdinti vieno neužtenka. „Lengvų kelių neieškome!“ – byloja, jog drįstame žengti į dar „neištirinėtas teritorijas“ ir ieškoti naujų, novatoriškų būdų kaip spręsti gerai žinomus aplinkosaugos iššūkius, išryškinti reikalo esmę ir taikliai reaguoti. Ant marškinėlių išsiuvinėtas „Smagu kai rūpi!“ demonstruoja komandos atsidavimą ir tikėjimą gamtos saugojimo idėja. Na, o mūsų požiūrį apibendrinantis šūkis „Saugome gamtą drauge su žmonėmis“ dabar yra aktualus kaip niekad.

Baltijos aplinkos forumo ašis – organizacijoje dirbantys žmonės, formuojantys puikią ir motyvuotą komandą. Nuolat besivystanti specialistų kalvė per dvidešimtmetį pastatė solidų vertybinį pamatą, kuris ir toliau dinamiškai keičiasi ir formuoja organizacijos charakterį. Ne, toli gražu, pas mus nėra viskas preciziškai suorganizuota (nors finansų skyriaus tikslumo ir kruopštumo daug kas pavydėtų), automatizuota, darbo procesai nebūtinai atspindi naujausias vadybos madas ar sterilius užduočių įgyvendinimo protokolus. Mes veikiame labiau kaip gero džiaz kolektivas: būdami atsidavę ir geri specialistai, savo reikalo žinovai neapsiribojame standartais ir nevengiame improvizuoti ieškodami vis naujų išraiškos formų, tuo pačiu į gyvenimą paleidžiame kūrinis neieškodami kompromisų kokybei, stengiamės nepamesti motyvuojančio smagumo. Nes juk smagu kai rūpi! Man, kaip savamoksliam vadovui, tai – didelis iššūkis, bet kartu – ir neįkainojama privilegija, už kurią esu dėkingas tiek buvusiems, tiek esamiems kolegoms.

Atsigręzkime į Lietuvos gamtą mūsų įsikūrimo pradžioje prieš 20 metų ir šiandien. Deja, ne viską galime vertinti optimistiškai. Per pastaruosius 20 metų praradome apie pusę milijono pievų, o kartu su jomis – ir didelę biologinės įvairovės dalį. Įprastinių kaimo paukščių sutiksime net perpus mažiau. Klimato kaitos padariniai vis ryškiau rodo savo charakterį. Baltijos jūros būklė nepagerėjo, medžiapjovės palieka kaip niekad didelius randus mūsų miškuose. Antropoceno įspaudas mūsų planetoje gilėja. Per daug kalbama ir per mažai daroma. Žodžiai „saikas“ ir „lėtumas“ traukiasi iš kasdienybės ir persikelia į siekiamybes, įgarsinamas Naujųjų metų išvakarėse.

Nepaisant to, matome, jog auga mūsų visuomenės poreikis įsibūti gamtoje, keičiasi pasaulėžiūra. Požiūris, jog gamta yra naudingas išteklius tampa atgyvena, pilietiškos visuomenės balse ji vis dažniau suvokiama kaip savaiminė vertybė. Vis dažniau ieškoma sugyvenimo su gamta ir greta mūsų tarpstančiomis rūšimis, vis labiau prisijaukinama savita laukinės gamtos tvarka ir vis mažiau stengiamasi ją „sukišti į lysves“, dedamos pastangos įsiklausyti ir prisitaikyti prie jos ritmo bei dėsnių. Tai suteikia vilties. Tai įkvepia ir toliau dirbti. Todėl nuotykis tęsiasi!

2023 m. skaičiai

7
įgyvendinami
projektai

iš jų

4
nauji
projektai

>160

pranešimų
apie veiklą
žiniasklaidoje

iš jų

8

14

Komandoje

15
darbuotojų

2
nuolatiniai
savanoriai

11
renginių
visuomenei

kuriuose
dalyvavo

>1500
žmonių

pasiekėme

>316 tūks.
auditoriją

7
pasiūlymai
teisės aktų
pakeitimams

Administravome

9
svetaines

jose per metus
apsilankyta

>69 tūks.
kartų

Įgyvendinti projektai

MELDINĖS NENDRINUKĖS APSAUGA (LIFE MAGNI DUCATUS ACROLA)

**2016-2023 LIETUVOJE
IR BALTARUSIJOJE**

**2023-2026 LIETUVOJE
IR LENKIJOJE
(PROJEKTO
PRATĖSIMAS)**

MELDINE.LT

Meldinės nendrinukės apsauga - bene geriausiai žinoma mūsų organizacijos veikla. Šia rūšimi ir jos namais rūpinamės jau 15 metų.

2023 m. ir toliau tęsėme darbus saugant šį rečiausią Europos giesmininką. Prasidėjo projekto „Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje“ (LIFE MagniDucatuAcrola) pratęsimas.

Jo metu daugiausiai dėmesio skiriame antrajam meldinių nendrinukių perkėlimo etapui.

Antrasis meldinių nendrinukių perkėlimo etapas

2018-2019 m. kartu su kolegomis pirmieji pasaulyje atlikome meldinių nendrinukių perkėlimą. Tuomet mūsų tikslas buvo išbandyti, ar šis metodas apskritai su šiais paukščiais veikia. Tai buvo didelis iššūkis, nes mes turėjome ne tik sėkmingai paukščiukus surasti (meldinės nendrinukės, o ypačingai – jų lizdus, labai sunku surasti vienoda augalija apaugusioje pelkėje), užauginti (iki tol tik keletas žmonių Europoje buvo auginęs meldinės nendrinukės), paleisti į laisvę tinkamu metu, kad jie įsimintų naują vietą (Žuvintą) kaip savo namus, kitą pavasarį sulaukti jų grįžus po dvigubos 6000 km kelionės iš žiemaviečių Malyje ir pelkėje sėkmingai dar kartą juos surasti ir nufotografuoti, kad galėtume nustatyti konkretų paukštį. Mums tai pavyko atlikti labai sėkmingai ir ši patirtis parodė, kad translokacija veikia.

2023 m. pradėjome įgyvendinti kitą etapą su visai kitu tikslu. Dabar mūsų tikslas yra naudojant paukščių perkėlimą atkurti išnykusias ar nykstančias meldinių nendrinukių populiacijas. Pirmoji vieta, kur keliamas toks tikslas – Pomeranijos regionas Lenkijos–Vokietijos pasienyje. Į čia plytinčią Rozvarovo pelkę 2023 m. drauge su kolegomis perkėlėme 57 paukščiukus. Jie atgabenti iš kitos Lenkijos pusės - Bebros nacionalinio parko. Dalis paukščių susirgo aspergilioze ir nepaisant didelių veterinarų ir Lenkijos kolegų pastangų, neišgyveno. Į pelkę sėkmingai pavyko paleisti 49 mažylis. Įvertinus natūralų jauniklių mirtingumą, tokį paukščių išgyvenamumą mokslininkai vertina kaip sėkmingą. Išgyvenamumas buvo 86 %, kai tuo tarpu mokslininkų pagal šios rūšies biologiją nustatytas minimalus ir dar sėkmingu laikomas šių paukščių išgyvenamumas yra 74%. Taigi, antrasis perkėlimo etapas Lenkijoje, nors ir mažiau sėkmingai, nei pirmasis Lietuvoje, kol kas vyksta pakankamai gerai.

Apie meldinių nendrinukių perkėlimą Lenkijoje kolegos iš OTOP sukūrė filmą

Nekantriai laukiame, kiek meldinių nendrinukių po žiemojimo Afrikoje sugrįš į Rozvarovo apylinkes 2024 m.

Ypatingai viliamės, kad bent vienas paukštis pasirodys Vokietijos pusėje, nes tai reikštų, kad oficialiai išgelbėjome meldines nendrinukes nuo išnykimo šioje šalyje. 2024 m. bus 10 metų, kai Vokietijoje stebėta paskutinė meldinė nendrinukė. Jei ji čia nebus fiksuota šiais metais, rūšis bus oficialiai išbraukta iš Vokietijoje gyvenančių paukščių sąrašo. Ir tai bus pirmoji rūšis po daugybės laiko.

Tradiciškai skaičiavome meldines nendrinukes

2023 m. Lietuvoje suskaičiavome 220 giedančių meldinių nendrinukių patinų. Tai – šiek tiek daugiau nei 2022 m. (kuomet fiksuoti 208 patinai). Mokslininkų vertinimu, populiacija Lietuvoje stabili – apie 200 giedančių patinų. Nemuno deltos populiacija (ypatingai, Alkos polderyje) išlieka svarbiausia šio paukščio perėjimo vieta mūsų šalyje. Tai – čia ūkininkaujančių ūkininkų ir specialių agrarinės aplinkosaugos priemonių nuopelnas. Taip pat svarbu pastebėti, kad jau trečius metus du patinai gieda naujai projekto metu atkurtose teritorijose Kliošių kraštovaizdžio draustinyje greta Dituvos sodų. Žuvinto populiacija 2023 m. ženkliai išaugo (nuo 7 iki 19 patinų). Gamtininkai tai sieja su dėl tinkamos priežiūros pagerėjusia buveinių būkle.

Naujas paukščių stebėjimo bokštelis Šyšos polderyje greta Rupkalvių

Vienoje iš geriausių paukščių stebėjimo vietų Nemuno deltoje – Šyšos botaniniame-zoologiniame draustinyje – 2023 m. įrengėme naują apžvalgos bokštelį. Simboliškai jis pavadintas meldinių nendrinukių vardu.

Nors meldinė nendrinukė – viso pamario krašto ar net – visos Lietuvos – įžymybė, Šyšos polderis yra labai reikšminga vieta šiai rūšiai. Ji atspindi rečiausio Europos giesmininko apsaugos esmę – tam, kad ši rūšis išliktų, jai reikalinga žmogaus, o tiksliau – ūkininko – pagalba. Šyšos polderyje palyginti nedidelius plotus valdo daug skirtingų ūkininkų. Didelė jų dalis dėjo ir vis dar deda nemažai pastangų, kad pavyktų suderinti gamtosaugos ir ūkininkavimo interesus. Be to, kažkada šioje vietoje glaudėsi reikšminga meldinių nendrinukių populiacijos dalis. Tikimės, kad sąlygos retiesiems sparnuočiams čia tik gerės.

Svarbu paminėti ir tai, kad Meldinių nendrinukių bokštelis įrengtas vietos ūkininkų, kurie nuolat ieško geriausių sugyvenimo su gamta būdų, valdose.

Aplankykite šį bokštelį, geriausia balandį-gegužę, ir gėrėkitės tūkstantiniais žąsų būriais ar kitais paukščiais.

Siekdami paskatinti gamtinį turizmą, 2023 m. taip pat rengėme pranešimus žiniasklaidai ir specialius žemėlapius apie Nemuno deltą kaip išskirtinę vietą paukščiams stebėti.

[Plačiau apie tai](#)

Atnaujinta Jaunųjų gamtos reindžerių platforma

2023 metais visuomenei pristatėme atnaujintą Jaunųjų gamtos reindžerių platformą gamtosreindzeris.lt, kurioje tiek vaikai, tiek jų tėvai ar mokytojai gali rasti nemokamų žaidimų ir užduočių apie gamtą.

Karantino metu į šią platformą plūstelėjus tūkstančiams vaikų, supratome, kad reikės stiprinti techninę platformos dalį. Kadangi platforma techniškai yra pakankamai sudėtinga, visas procesas pakankamai užtruko, bet pagaliau galime pasidžiaugti naująja versija, kuri leis tiek spręsti, tiek kurti užduotis apie gamtą paprasčiau ir patogiau.

Svarbiausi atnaujinimai buvo techniniai – kad platforma veiktų sparčiau, palaikytų didesnę prisijungusiųjų kiekį, būtų patogesnė naršant telefonais, ar ieškant dominančios užduoties. Vis tik, atnaujintoje platformoje rasite ir daugiau turinio – ne tik naujų užduočių, bet ir naują priemonę – [gamtos kalendorius](#). [Kiekvienam mėnesiui rengiame kalendorių, siūlantį užduotėlę ar įdomų faktą apie gamtą kiekvienai dienai.](#)

Atsiliepimai apie gamtos kalendorių:

Ačiū, nuostabi priemonė mūsų darželiui. Vaikai kasdien skaito kalendorių, atlieka užduotėles. Nuotraukose - kaip vaikai domėjosi vieversiu ir atliko gamtos dienoraščio pildymą. Pagalvojom, kad reikia ne tik tyliai sau pasidžiaugti, bet ir realiai išstarti „Ačiū už jūsų veiklą“.

Smagu pastebėti, kad po atnaujinimo Jaunųjų gamtos reindžerių platforma vėl tapo pakankamai populiaru – ji per mėnesį sulaukia 5000-6000 peržiūrų.

Plačiau apie platformos atnaujinimą.

Lietuvos šienpjoviai rungėsi ne tik Nacionaliniame šienpjovių čempionate, bet ir Lenkijoje

2023 m. rugpjūtį trečią kartą organizavome jau tradicija tapusį Nacionalinį šienpjovių čempionatą. Čia išrinkti Metų šienpjoviai, dalgiu šienaujantys greičiausiai ir kokybiškiausiai. Daugiausiai intrigų kėlusį „Metų šienpjovio“ nominacija nustebino – titulą laimėjo vietinis Arūnas Kakta, įveikęs savo komandos draugą Kozmą Auškalnį, geriausių buvusį du metus iš eilės. „Metų šienpjovės“ titulą vėl iškovojė po metų pertraukos į varžytuves grįžusi Dovilė Staponkienė. Čempionate visus nustebino dalyvavę net 4 geriausi šienpjoviai iš Lenkijos, kurie visus atvykusius mielai pakvietė sudalyvauti Biebžos nacionaliniame parke jau 18 kartą vykšančiame analogišrame renginyje.

Su dalgiais į Rupkalvių kaimą susirinko beveik 50 čempionato dalyvių iš Šilutės, Plungės, Klaipėdos, Kauno, Alytaus, Šiaulių, Vilniaus ir kitų rajonų, juos atlydėjo aistringos palaikymo komandos. Ypač gausus būrys atvyko iš Kėdainių – beveik pilnas autobusas šienpjovių ir juos palaikančiųjų. Geros nuotaikos nestokojanti dzūkų komanda „Švendubrė“ šiemet ir vėl visus stebino ypatingu dėmesiu savo aprangai ir autentiškoms detalėms – pavyzdžiui, komanda varžybose rungtyniavo pasipuošę vyžomis.

Dalyvių dėmesį prikaustė pirmą kartą vykusį įspūdinga dalgio ir trimerio kova, kurioje siekta išsiaiškinti, ar tikrai miestuose dažnai naudojama technika yra geresnė, nei šienavimas dalgiu. Iššūkį trimeriui išdrįsęs mesti „Metų šienpjovys“ Arūnas Kakta dalgiu numatytą trasą įveikė dvigubai greičiau ir kokybiškiau, nei triukšmą keliantis trimeris. Susirinkusieji garsiomis ovacijomis palaikė bendramintį šienpjovį, apgynusį šį unikalų amatą.

Rugsėjį drauge su 4 komandomis iš Lietuvos vykome į Lenkijoje, Bėbros nacionaliniame parke, vykstantį tarptautinį šienpjovių čempionatą. Buvo gera pasirungti su itin stipriais lenkų, belgų šienpjoviais, pažiūrėti, kaip toks čempionatas organizuojamas svetur, pabendrauti su bendraminčiais. Čempionatas čia tradiciškai taip pat vyksta meldinių nendrinukių buveinėse. Nors pasaulio šienpjovio titulo lietuviai nelaimėjo, tačiau ant scenos lipo net 3 kartus, visi čempionato dalyviai atkreipė dėmesį į išskirtinę visų Lietuvos komandų šienavimo kokybę!

[Plačiau apie 2023 m. rezultatus](#)

[Registruotis į 2024 m. šienpjovių čempionatą](#)

[Plačiau apie šienpjovių čempionatą Lenkijoje](#)

„NATURALIT“ (NATURA 2000 TINKLO VALDYMO OPTIMIZAVIMAS LIETUVOJE) – PILNAVERTEI NATURA 2000 TERITORIJŲ APSAUGAI LIETUVOJE

2018-2027
LIETUVOJE

NATURALIT.LT

Kartu su partneriais 2023 m. tęsėme strateginį gamtosaugos projektą, kuriuo siekiama spręsti itin sudėtingas saugomų teritorijų problemas, išbandyti naujas modernias priemones.

Baigėsi į rezultatą orientuotos priemonės „Gausiai žydinčių natūralių pievų išsaugojimas“ išbandymas

2023 m. – paskutiniai metai, kuomet buvo išbandoma novatoriška į rezultatą orientuota agrarinės aplinkosaugos priemonė. Tai pirmoji priemonė Lietuvoje, kuomet ūkininkams mokamos kompensacijos ne už tam tikrus apribojimus, bet už konkrečius aplinkosauginius pasiekimus – rezultatus. Šiuo atveju - už kuo didesnę pasiektą augalų įvairovę. Šioje bandomojoje priemonėje dalyvavo 30 ūkininkų. Padedami gamtininkų, jie patys sprendė, kaip šiuose laukuose ūkininkauti ir stebėjo, kaip keičiasi pievų augalai.

Šiais metais, siekiant geresnio rezultatų palyginimo, indikatorines augalų rūšis, kurios nustato, kokį rezultatą ūkininkai pasiekė, laukuose skaičiavo tiek ūkininkai, tiek projekto ekspertai-botanikai. Tiesa, šiam darbui metai buvo ne iš lengvųjų – ilgai užsitęsusi sausra dalį pievų tiesiog „išdegino“, tad nemažai augalų šiemet tiesiog neišdygo, o kitus buvo gana sunku identifikuoti. Nors nuostolinga ūkininkams, tačiau tokia patirtis priemonės testavime itin vertinga.

2023 m. pavasaris prasidėjo susitikimu su priemonėje dalyvaujančiais ūkininkais. Jame aptarti praktiniai priemonės įgyvendinimo aspektai, klausimai, kuriuos reikėtų išspręsti ateityje ir surinkti ūkininkų atsiliepimai apie pačią priemonę. Džiugina tai, kad didžiausiu priemonės pliusu ir labiausiai motyvuojančiu veiksniu dalyvauti priemonėje ūkininkai įvardijo galimybę labiau pažinti savo pievą, jos augaliją ir priežiūros būdus bei padedant botanikui suprasti tikrąją jos vertę.

Metų pabaigoje pradėjome analizuoti per tris priemonės testavimo metus surinktus duomenis. Šios analizės įžvalgas naudosime rengdami į rezultatą orientuotos priemonės pasiūlymo paketą, kurį pateiksime Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai ir sieksime, jog ši priemonė būtų įtraukta į Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planą. Tokiu būdu dalyvauti priemonėje galėtų visi Lietuvos ūkininkai ir žemės savininkai, priežiūrintys vertingas ir rūšimis itin gausias pievas.

Gyvulininkystės kaip atvirų buveinių palaikymo priemonės skatinimas

Gyvulių saugomose teritorijose mažėja. O kartu nyksta ir pievos bei kitos atviros buveinės, jose gyvenančios rūšys. Tai yra sisteminė problema ir ją „Naturalit“ projektas bandos spręsti. Mes dirbame tiek žemės ūkio politikoje, teikdami siūlymus dėl išmokų ūkininkams ir reikalavimų joms gauti, tiek įgyvendindami sudėtingus praktinius gamtos atkūrimo atvejus Lietuvos saugomose teritorijose. Tokios teritorijos – Kretuonykščio pelkė ir Ginučių ažuolynas Aukštaitijos nacionaliniame parke bei Grūdų slėnis Dzūkijos nacionaliniame parke.

2023 m. buvo itin darbingi veiklomis saugomose teritorijose. Tęsėme ir baigėme Kretuonykščio pelkės bei Grūdų upės slėnio atkūrimo darbus. Grūdų upės slėnio atkurtose pievose visą sezoną vėl ganėsi projekto metu nupirkta ir vietiniam ūkininkui perduota karvių banda. Ginučių ažuolyne įpusėjo pirmasis atkūrimo etapas. Teritorijos pamažu atgauna savo pirmąjį vaizdą.

Ganymas tokiose ypač vertingose teritorijose yra sudėtingas ne tik dėl gamtinių sąlygų, tačiau ir dėl biurokratinių pinklių. Projekto komanda itin aktyviai dirbo ir prisidėjo prie ganymo valstybiniuose miškuose įteisinimo. Ši nuostata leis ateityje prižiūrėti ir išsaugoti tokias Europos ir Lietuvos mastu saugomas buveines kaip medžiais apaugusias ganyklas. Būtent tokios buveinės fiksuojamos atkuriamoje Ginučių ažuolyno teritorijoje. Taip pat projekto komandos iniciatyva pakeisti pastogių gyvuliams saugomose teritorijose statymo reikalavimai – tai sudarys ūkininkams palankesnes sąlygas užtikrinti geresnes sąlygas savo laikomiems gyvūnams.

Projekto komanda taip pat inicijavo kelių valstybės institucijų atstovų apsilankymą atkurtose Grūdų upės slėnio pievose – nors pievos atkurtos ir jose ganosi gyvuliai, ūkininkai dėl tam tikrų taisyklių formuluočių jau du metus negali jų deklaruoti. Po susitikimo klausimas pradėtas spręsti ir tikėtina, kad 2024 m. šio slėnio pievas ir panašias vertingas teritorijas turinčias specifinius buveinei elementus (pvz., kupstus), bus galima deklaruoti tiek tiesioginėms, tiek aplinkosauginėms išmokoms. Tai labai pasitarnaus buveinių priežiūrai ir išsaugojimui.

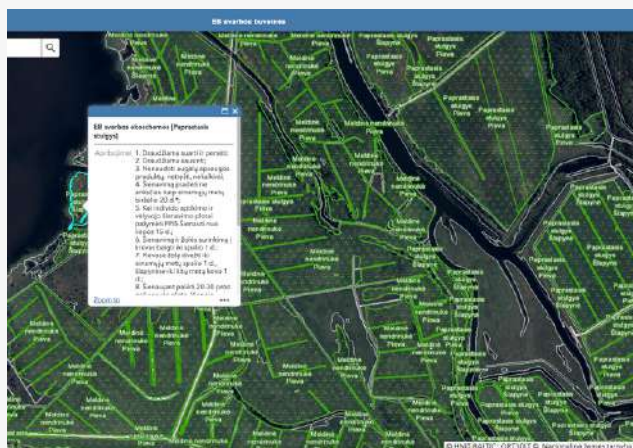
Projekto komanda taip pat keletą kartų teikė pasiūlymus strateginio plano ir jį įgyvendinančių taisyklių paketo pakeitimams, siekiant tiek palankesnių ūkininkavimo sąlygų ūkininkams, tiek gamtos vertybių išsaugojimui.

Kaip vienas iš įrankių skatinti gyvulininkystę, projekte numatytas skerdyklos ir mėsos išpjaustymo cecho įrengimas. Tokia infrastruktūra planuota Marcinkonių kaime, tačiau vietinei bendruomenei nepalaikius šios idėjos, projekto komanda toliau dirba ieškodama alternatyvių vietų jos įrengimui. 2024 m. komanda toliau dirbs ieškodama gyvulininkystės sektoriuje esančių sisteminių problemų sprendimo būdų.

Agrarinė aplinkosauga ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas

Projekto komanda toliau teikė pasiūlymus Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano ir jame numatytų priemonių tobulinimui. Taip pat vykdė ekoschemų populiarinimo kampaniją bei kartu su projekto partneriais paruošė tematinį [žemėlapi](#) ekoschemos „Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“ veiklai „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“. [Žemėlapyje](#) paspaudus ant konkretaus ploto, ūkininkas gali pamatyti, kokia vertybė saugoma ir kokie tvarkymo reikalavimai taikomi būtent tam plotui.

„Gero ūkininko“ čempionatas 2023

2023 metais organizavome trečiąjį „Gero ūkininko“ čempionatą, kurio metu buvo apdovanoti trys ambasadoriai – daroje su gamta veikiantys ūkiai. Šios iniciatyvos tikslas – atkreipti dėmesį į lyderius, kurie augindami maistą rūpinasi ir bendruoju gėriu – sveika, darnia bei klestinčia gamta.

Manome, kad geras ūkininkas šiais laikais – tas, kuris savo veiklą vykdo santarvėje su gamta ir kuria kur kas platesnį viešąjį gėrį nei vien kokybiška produkcija. Taigi, geraisiais pavyzdžiais norime parodyti, kad gamtai palankus ūkininkavimas gali būti agrarine, ekonomine ir socialine prasme progresyvus.

„Gero ūkininko“ čempionatą sudarė dvi dalys – ūkininkų ir seniūnijų konkursai. Ūkininkų konkurse 2023 m. ambasadoriais paskelbti 3 ūkiai - Rasos ir Andriaus Prusakovų „Bačkonių“ ūkis, Astos ir Remigijaus Marozų pieno ūkis, ekologinis Martinėlių ūkis.

Apdovanojimų renginyje specialų titulą „Publikos simpatija“ laimėjo „Bačkonių“ ūkis“. Šis ūkis per daugiau nei savaitę trukusį viešą balsavimą sulaukė daugiausiai visuomenės palaikymo.

Be ūkininkų renginyje taip pat buvo pagerbtos ir gamtai draugiškos seniūnijos. Specialius apdovanojimus bei padėkas „Gero ūkininko“ čempionate gavo šiais metais labiausiai ekologinių sistemų priemones ūkininkams propagavusios seniūnijos.

Ceremonijoje buvo apdovanota „Agrarinės aplinkosaugos čempionė“ – seniūnija, kurioje šiais metais daugiausiai žemės ūkio naudmenų ploto deklaruota ekologinių sistemų priemonėms. Ja tapo Šiaulių raj. sav. Meškuičių seniūnija. Speciali padėka skirta ir Jurbarko raj. sav. Eržvilko seniūnijai už daugiausiai surinktų paraiškų ekologinių sistemų priemonėms 2023 m. Šių seniūnijų specialistams, dirbantiems su žemės ūkio klausimais, buvo įteiktos ir specialios LR žemės ūkio ministro pasirašytos padėkos.

[Daugiau apie „Gero ūkininko“ čempionatą ir ambasadorių ūkius](#)

Saugomų teritorijų produkto ženklas žymi produktus iš gamtiškai vertingiausių teritorijų ir padeda vietos žmonėms

**SAUGOMŲ
TERITORIJŲ PRODUKTO
ŽENKLAS**

*Rinkitės produktus ir paslaugas
iš saugomų teritorijų!*

Saugomų teritorijų produkto ženklu „antyte“ žymimi autentiški, aplinkai palankūs produktai ir paslaugos iš saugomų teritorijų. Kiekviena saugoma teritorija turi savo ženklą, jį suteikia konkrečios direkcijos paskirta komisija. Šio ženklo tikslas – burti saugomų teritorijų vertybėms pritariančius, darnaus turizmo principus palaikančius vietos žmones ir viešinti jų veiklą.

„Naturalit“ projekto metu analizuojami ir, reikalui esant, atnaujinami šio ženklo kriterijai, nuolat bendraujama su ženklo turėtojais, gryninama pridėtinė vertė, vykdomos viešinimo veiklos.

Įvykus regioninių parkų reorganizacijai, įvyko pokyčių ir saugomų teritorijų ženklo administravime. Regioninių parkų produktų ženklų administravimą perėmė didesnės sujungtos direkcijos, pasikeitė kertiniai ženklą prižiūrintys asmenys. Todėl 2023 m. buvo šiek tiek pasimetimo, naujovių. Pireiks dar šiek tiek laiko kol nusistovės nauja darbo praktika.

2023 m. pakankamai daug dėmesio skyrėme <https://gamtoje.org> svetainės atvaujinimui. Šioje svetainėje pristatome visus verslininkus, amatininkus, rankdarbių meistrus bei paslaugų teikėjus, kurių produktai ar paslaugos turi saugomų teritorijų produkto ženklą. Kadangi buvo daug pasikeitimų, dalies ženklo turėtojų sertifikatai baigė galioti, užtruko, kol iš naujo susisteminoje informaciją. Niudžiugome nustatę, kad ženklo turėtojų skaičius auga – 2023 m. jų buvo 212.

Praėjusiais metais taip pat organizavome tradicija tapusią kalėdinę kampaniją, kurios metu kvietėme žmones rinktis dovanas iš saugomų teritorijų. Pirmą kartą organizavome specialią kalėdinę mugę Vilniuje „Linkėjimai iš saugomų teritorijų“. Visi joje prekiavę ženklo turėtojai, liko patenkinti renginiu ir prašė mūsų tęsti šią tradiciją.

2023 m. vėl organizavome seminarą saugomų teritorijų produkto ženklą turintiems smulkiesiems verslininkams, kvietėme dalintis patirtimi ir dalyvauti mūsų organizuojamuose gamtos festivaliuose.

Gamtos festivaliai – kad gamta būtų suprantamesnė, įdomesnė ir labiau vertinama

Siekdami atskleisti gamtinių vertybių prasmę saugomų teritorijų gyventojams ir plačiajai visuomenei, kasmet organizuojame tris didelius renginius – gamtos festivalius.

„Vidur girių“ – pavasarį sutinkame Dzūkijos nacionaliniame parke

„Vidur girių“ – bundančios pavasarinės Dzūkijos gamtos pasitikimo reginys, kuris kviečia įsijausti, neskubėti ir pasimėgauti Čepkelių paraisite. Festivalis garsėja patyrusių gamtininkų vedamais įdomiaisiais žygiais po apylinkes, o nuo renginio neatsiejamas pasivaikščiojimas į Meškos šikną ypač mėgstamas mažųjų gamtos mylėtojų. Tradiciškai balandžio pabaigoje vykstantis „Vidur girių“ atvykusiems siūlo didelį pasirinkimą veiklų, supažindinančių su mus supančia aplinka, tradicijomis ir vietos bendruomene. Festivalio vainikas – nakvynė stovyklavietėje šalia Kastinio ežero su dzūkiška vakarone prie laužo ir ankstyvą rytą žadinantis gervių choras.

2023 m. festivaliui buvo rekordiniai metai. Renginyje apsilankė 389 lankytojai. Kaip ir kasmet, žygiai buvo viena populiariausių festivalio veiklų, o šiemet įtrauktas naujas maršrutas „Mitologiniais Pagrūdžių takais“ su kultūros paveldo specialiste Dalia Blažulionyte sulaukė neįtikėtinos sėkmės – į jį vietų nebeliko vos po kelių minučių nuo registracijos pradžios.

[Apie „Vidur girių“](#)

„Natura Fest“ – pažintis su vis kita Lietuvos saugoma teritorija

„Natura fest“ – keliaujantis gamtos festivalis, kasmet supažįstantis vis su kitos saugomos teritorijos vertybėmis. Tai – Lietuvos gamtinių vertybių pažinimas smagiai leidžiant savaitgalį gamtoje. Žygiai, pasakojimai apie gamtą, diskusijos ir paprastas buvimas prie laužo su gamtininkais kviečia įsijausti, neskubėti ir pasimėgauti gamta. Festivalyje sujungiamas gamtos ir kultūros vertybių pažinimas, siekiama parodyti viską, ką konkreti saugoma teritorija turi geriausio, įdomiausio, unikaliausio. Esminė festivalio ašis – Europos mastu saugomų rūšių ir gamtinių vietovių pažinimas. Tokios vietovės priskiriamos Natura 2000 tinklui, jose gyvena visa įvairovė įdomiausių rūšių.

2023 m. pirmą kartą organizuojamas tokio pobūdžio festivalis (pakeitęs prieš tai organizuotą „Vidur ežerų“). Jis vyko Vištyčio regioniniame parke. Apie 130 dalyvių vieną birželio savaitgalį sutiko vienasrągių, puikių kraštovaizdžių, Suvalkijai nebūdingų aukštumų krašte ir leidosi į mistišką pažintį su gamta naktį. Ypatingai magiškas momentas buvo saulės palydėjimas ant piliakalnio skambant užburiančiai kanklių muzikai (grojo vietos muzikantė Girmantė Demeniūtė).

Kviečiame registruotis į 2024 m. „Natura fest“, kuris vyks birželio 8–9 d. Dieveniškų istoriniame regioniniame parke:

[Apie „Natura Fest“](#)

„Miško burtai” – teatralizuotas festivalis vaikams rudenį Žemaitijos nacionaliniame parke

„Miško burtai” – tai visoje Lietuvoje analogų neturintis teatralizuotas festivalis šeimoms, auginančioms 3-12 metų vaikus. Renginio metu organizuojamos įvairios veiklos, žaidimai, kuriuos veda žemaičių mitologijos personažai – laumės ir kaukai. Tai – pasakiškas šeštadienis legendų pasaulyje. Tai – vienintelė diena metuose, kada pabendrauti su vaikais iš savo namų rezervate išlenda Kaukų karalius su visa savo svita ir įvairiais žaidimais pasakoja vaikams apie stebuklingą gamtos pasaulį. Įspūdingos dekoracijos, kostiumai ir žaidimai vaikams patrauklia forma padeda sužinoti įdomias istorijas apie gamtą, skatina norą ją tyrinėti, joje leisti laiką ir taip ilgainiui užsiugdyti meilę gamtai.

2023 m. festivalis dar labiau sustiprėjo, nes gavo papildomos paramos iš Plungės rajono savivaldybės. Renginys vėl vyko greta Plokštinės gamtinio rezervato – Plokščiuose. Jis turėjo tapti dar kartą rekordiniu – jame planavo dalyvauti per 1700 dalyvių, tačiau audringi orai sujaukė dalies jų planus. Festivalis vis tiek vyko, jame apsilankė apie 800 ištikimiausių dalyvių. Festivalio dalyviai itin gerai vertina renginį – net 100 % 2023 m. dalyvių rekomendotų festivalį savo draugams! Kai kurie dalyviai šį festivalį vadina geriausiu renginiu vaikams Lietuvoje.

2023 m. festivalyje buvo išbandyta ir naujovė - Kaukų karaliaus audio laiškai renginio dalyviams. [Paklausk juos.](#)

Kviečiame [registruotis](#) į 2024 m. „Miško burtus”, kuris vyks spalio 5 d. Žemaitijos nacionaliniame parke.

[Apie „Miško burtus](#)

BALTOSIOS VOKĖS ŠLAPŽEMIŲ KOMPLEKSO ATKŪRIMAS -ŠLAPYNIŲ ATKŪRIMAS LIETUVOJE IR LATVIJOJE, TAIKANT INTEGRUOTUS BUVEINIŲ ATKŪRIMO IR PALAIKYMO METODUS (LIFE MARSHMEADOWS).

2021-2027
LIETUVOJE IR
LATVIJOJE

SLAPYNE.LT

Jau keletą metų dirbame kad atkurtume dalį sunaikintų pelkių visai netoli Vilniaus – Baltosios Vokės šlapžemių komplekse. Šioje vietoje prieš septyniasdešimt metų buvo pradėtos kasti durpės, naudotos Vilniaus miesto šildymui, o visa gyvoji gamta – sunaikinta. Mes bandome pagreitinti pelkės atsikūrimo procesus.

Šie metai buvo intensyvūs. Pavasarį pradėjome paukščių ir gamtos stebėjimo turais, šie turai nemokami, atviri visuomenei, jų metu norime padėti žmonėms išvysti teritoriją gamtininko akimis, pastebėti ir išgirsti paukščius, augalus, vabzdžius ir svarbiausia – paaiškinti, kuo yra svarbios atviros pelkių ir pievų buveinės, kaip jas prižiūrėti, kad išsaugotume gamtines vertybes. Turų metu įžymybėmis tampa ir teritorijos šeimininkės – hailandų veislės karvutės, kurios nepailstamos visus metus šalina perteklinę sumedėjusią augaliją ir kuria dinamišką kraštovaizdį.

Susitikimas su vietiniais

Ne ką mažiau svarbu ne tik organizuoti turus ir kalbėti apie gamtines vertybes, tačiau į teritorijos atkūrimo procesą įtraukti vietos bendruomenes, užmegzti ryšius ir informuoti apie vykstančius procesus. Iš pradžių skeptiškai į projektą žiūrėję Pakrėmpės gyventojai, po pirmo gyvo susitikimo suprato, kad gamtininkai ne tokie ir baisūs, o išeidami prašė daryti susitikimus dukart per metus, nes juk smagu su kaimynais susitikti, pasikalbėti.

Monitoringų rezultatai

Neatsiejama šiltojo sezono dalis – monitoringai. Daugelis įsivaizduoja, jog gamtininkai daugiausia laiko praleidžia gamtoje, tačiau, deja deja, tai linksmoji, tačiau mažoji mūsų darbo dalis. Praėjusį pavasario – vasaros sezoną atlikome skiauterėjų tritonų, kūmučių, paukščių, augalų bei vandens lygio ir kokybės stebėjimus. Rezultatai – 0 skiauterėjų tritonų, net kontroliniuose taškuose jų neaptikome, darome išvadą, jog dėl sauso, šilto ir ankstyvo pavasario tritonai buvo aktyvūs anksčiau nei kasmet ir monitoringo metu jų tiesiog nebematėme. Šiais metais paankstinsime ir pailginsime stebėjimus, kad galėtume geriau suprasti tritonų elgseną šioje teritorijoje. Geros naujienos, kad pernai metais naujai tritonams iškastuose tvenkinėliuose pavyko rasti paprastuosius tritonus, tad įsitikinome, kad sąlygos tinkamos. Šiais metais dar kartą patvirtinome, jog Baltosios Vokės šlapžemės – kūmučių rojus, jų populiacija gausi, aptinkama kiekviename vandens telkinėlyje, o pavasarį visa teritorija gaudžia nuo jų kumsėjimo. Tikslinių rūšių paukščių monitoringų metu stebėjimo taškuose užfiksuotos 2 mėlyngurklės, 1 švygžda ir nė vieno stulgio.

Renginiai ūkininkams

Lietuvoje žemės ūkio paskirties žemė užima apie pusę šalies teritorijos, todėl norint dirbti aplinkosaugoje būtina dirbti kartu su ūkininkais, suteikti jiems reikiamos informacijos apie gamtai palankaus ūkininkavimo būdus. Rugsėjį organizavome pirmąjį projekto renginį ūkininkams, kurio tikslas – demonstruoti ūkininkavimo šlapiose teritorijose metodus, techniką, biomasės panaudojimo būdus.

Tolimesni planai

Šiais metais taip pat planuojame pradėti hidrologinio režimo atkūrimo darbus, tęsime rūšių stebėjimą, toliau gausime galvįjus, rengsime gamtotvarkos planus ir dirbsime, kad Baltosios Vokės šlapžemės atsigautų. 2024 metais planuojame dar daugiau renginių visuomenei, ūkininkams ir gamtininkams, informaciją apie juos galite rasti [Baltijos aplinkos forumo feisbuko paskyroje](#).

KLIMATO KAITOS MAŽINIMO ADVOKACIJA ŽEMĖS ŪKYJE

**2023 – 2025
LIETUVOJE**

**BEF.LT/KLIMATO-
KAITA-ZEMES-
UKYJE/**

2023 m. pradėjome įgyvendinti naują projektą, kuriuo sieksime sumažinti žemės ūkio poveikį klimato kaitai.

Atliksime įvairių strateginių dokumentų analizes, remiantis jomis, informuosime politikus ir visuomenę, kaip mūsų valstybei sekasi įgyvendinti pažadus stabdyti klimato kaitą, ūkininkus skatinsime taikyti gamtai ir klimatui draugiškas ūkininkavimo praktikas, didinsime visuomenės susidomėjimą maisto produktų ir žemės ūkio įtaka klimatui, užtikrinsime, kad viešoji nuomonė būtų išgirsta ir atstovaujama. Projekto metu bus įgyvendintos kelios visuomenės informavimo kampanijos apie žemės ūkio poveikį klimato kaitai.

Projektas finansuojamas naujo instrumento - Klimato kaitos programos – lėšomis. Džiaugiamės, kad pagaliau Lietuvoje atsirado finansinis instrumentas, remiantis svarbiausią aplinkosauginių NVO funkciją visuomenėje – advokaciją. Iki šiol nebuvo finansinio šaltinio, kuris remtų tas veiklas, kurias pagal savo prigimtį nevyriausybinės organizacijos turi atlikti t.y. sekti, kaip įgyvendinama gamtosaugos ar aplinkosaugos politika. Užsienyje tai įgyvendinama per gausią visuomenės rėmimą aplinkosaugos NVO, Lietuvoje, deja, kol kas tas rėmimas labiau simbolinis. Dėl to advokacija Lietuvoje vyko savanoriškos veiklos pagrindu, greta kitų tiesioginių organizacijų įsipareigojimų, ji buvo fragmentiška, orientuota į kažkokį vieną ar kelis aspektus, nenuosekli. Manome, kad tokie nauji instrumentai kaip Klimato kaitos programa sustiprins Lietuvos gamtosaugą. Na, o šiuo projektu stirpinsime visuomenės intereso gynimą žemės ūkio politikoje.

2023 m. vyko daug parengiamųjų darbų, taip pat – ir aktyvios advokacijos.

Parengta informacija žiniasklaidai apie COP28 konferenciją

Parengėme išsamią informaciją apie tarptautinę klimato kaitos konferenciją COP, išplatinti 3 pranešimai žiniasklaidai, teikti siūlymai žiniasklaidai rengti reportažus ir straipsnius. Pasiiekti 7 pasirodymai žiniasklaidoje.

Parengta informacija apie tai, ką daryti, jei gavai pranešimą apie specialiąsias žemės naudojimo sąlygas

2023 m. kilo nemažas ažiotažas, kai žemės savininkai gavo laiškus apie jų teritorijoje esančias pievas, pelkes ir šaltinius. Tokiose teritorijose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (SŽNS), realiai reiškiančios, kad šeimininkas negali šios svarbios ekosistemos sunaikinti, nes ji teikia viešąjį gėrį visiems piliečiams – valo vandenį, apsaugo dirvožemį nuo erozijos, padeda švelninti klimato kaitos padarinius, teikia namus vabzdžiams apdulkintojams ir kitoms rūšims, teikia kitas naudas. Reguodami šią informaciją stygių, parengėme trumpą atmintinę savininkams, gavusiems tokius informacinius pranešimus. Šia informacija pasinaudojo, viešino ir dalinosi tokios valstybinės institucijos kaip Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Aplinkos ministerija.

Aktyviai dalyvauta viešose diskusijose dėl problemų žemės ūkio politikoje

2023 m. gruodį prasidėjo ūkininkų protestai dėl problemų žemės ūkyje. Protestų organizatoriai iškėlė 6 pagrindinius reikalavimus, kurie daugiausiai nukreipti prieš gamtos išsaugojimą. Ėmėmės aktyvaus vaidmens atstovauti gamtosaugos ir visuomenės interesus. Parengėme viešą reakciją į protesto organizatorių keliamus reikalavimus, aktyviai ją viešinoje socialiniuose tinkluose ir žiniasklaidoje. Taip pat inicijavome ir parengėme bendrą aplinkosaugos nevyriausybinių organizacijų poziciją su siūlymais, kaip turėtų keistis žemės ūkio politika. Ją įteikėme aukščiausiems šalies politikams.

Pasiekta, kad Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ aplinkosauga būtų tarp pamatinių siekių

Baltijos aplinkos forumo vadovas Žymantas Morkvėnas yra Valstybės pažangos tarybos narys, kurioje yra aplinkosaugos (tame tarpe – ir klimato kaitos) sritis. Jis aktyviai dalyvavo tiek darbinėse grupėse, tiek rengiant konkrečias formuluotes. Pasiekėme, kad šioje vizijoje įtvirtinamas ekocentristinis požiūris į gamtą, o aplinkosauga numatyta tarp pamatinių strategijos siekių. Taip pat užtikrinta, kad strategija numatytų saugomų teritorijų plėtojimą. Vizija „Lietuva 2050“ yra patvirtinta. Tęsiame darbą rengiant Nacionalinį Pažangos planą.

Pasirengta ekspedicijai aplink Baltijos jūrą „Išsaugokime Baltiją“

Projekto partneris „Už švarią Lietuvą“ subūrė komandą ir pilnai pasirengė ambicingai ekspedicijai pėsčiomis aplink Baltijos jūrą „Išsaugokime Baltiją“, kurios metu kalbės ir apie žemės ūkio kuriamą taršą, būdus ją mažinti. 10 žmonių komanda, susivienijusi dėl bendro tikslo, 2024 m. kovo 11 pradės 9 mėnesių trukmės žygį aplink Baltijos jūrą. Jo metu 8 šalyse bus rengiami edukaciniai ir moksliniai renginiai, diskusijos, seminarai ir tyrimai. Šiomis veiklomis siekiama paspartinti veiksmus sprendžiant svarbiausias Baltijos jūros taršos problemas.

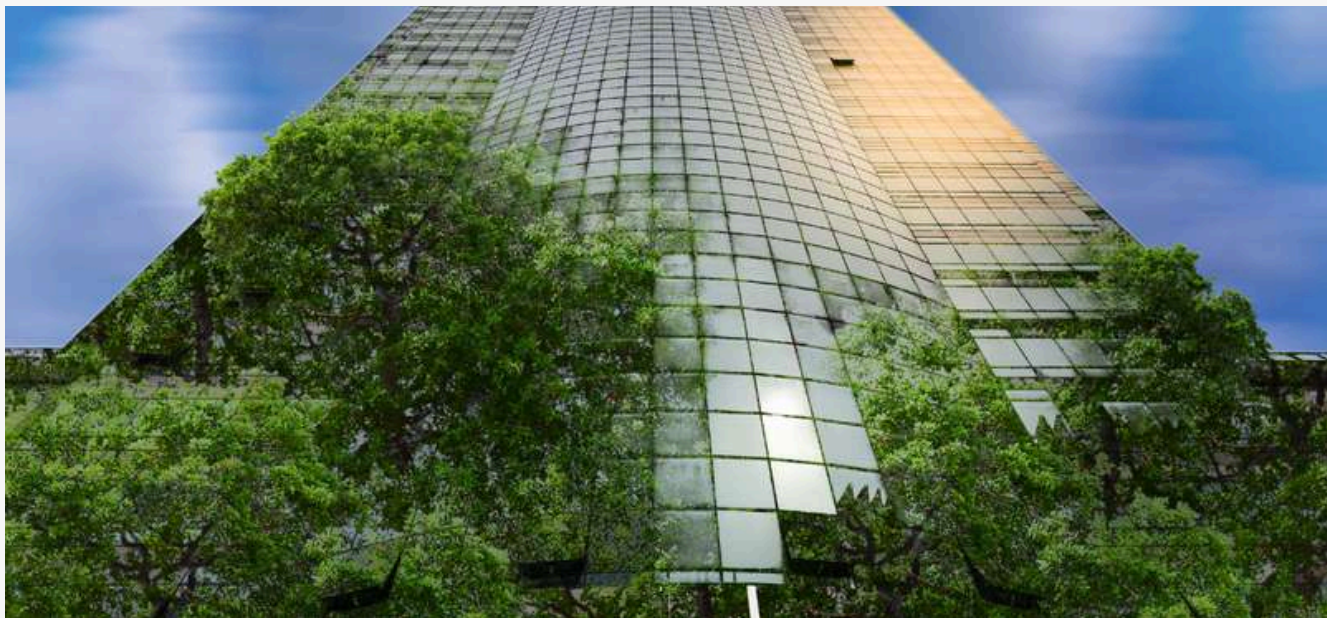

[Sužinok daugiau ir sek ekspediciją.](#)

Lietuvoje daugybė pievų virsta monokultūriniais laukais, tai lemia gamtos saugines problemas

PAVOJINGŲ CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ MAŽINIMAS STATYBŲ SEKTORIUJE SIEKIANT DARNESNĖS STATYBOS, APSAUGOTI VANDENS APLINKĄ BEI ŽMOGAUS SVEIKATĄ (NONHAZCITY 3)

**2023 – 2025
LIETUVOJE,
LATVIJOJE, ŠVEDIJOJE,
SUOMIJOJE, ESTIJOJE,
DANIJOJE, VOKIETIJOJE,
LENKIJOJE.**

PAGALVOK.LT

2023 m. pradėtas įgyvendinti naujas cheminių medžiagų srities projektas „NonHazCity 3“, kuriame savo žinias ir patirtį apjungia partneriai iš 8 Baltijos jūros regiono šalių, tarp kurių yra valdžios įstaigų, savivaldybių, mokslo institucijų, NVO ir privačių įmonių. Projektui vadovauja Rygos miesto savivaldybė. Kaip ir ankstesniuose „NonHazCity“ ir „NonHazCity 2“ projektuose, tikslas išlieka toks pats – šviesti visuomenę, savivaldybes ir verslus, kaip išvengti pavojingų cheminių medžiagų naudojimo ir patekimo į aplinką, kokius sprendimus turėtų priimti savivaldybės ir verslai siekdami sumažinti cheminių medžiagų poveikį.

„NonHazCity 3“ projekte susitelkiama į specifiškesnę statybinių medžiagų ir jose slypinčių pavojingų cheminių medžiagų tematiką. Per pirmuosius projekto metus projekto komanda uoliai dirbdama išvystė kelias publikacijas, tarp jų: statybinių medžiagų katalogą; namų renovacijos gaires gyventojams; darnių statybų gaires savivaldybėms; strateginių sprendimų gaires statybinių medžiagų ir aikštelių valdymo procedūroms; suvestines statybų profesionalams. Taip pat išleistas CheckED aplikacijos atnaujinimas siekiant įsivertinti pavojingų cheminių poveikį namų aplinkoje dėl statybinių medžiagų taršos. Su šiuo turiniu (anglų k.) galite susipažinti [Interreg puslapyje](#) bei [projekto internetinėje svetainėje](#).

Veiklos projekto savivaldybėse

2023 m. pabaigoje projekto savivaldybėse (Rygos, Talino, Stokholmo, Helsinkio, Vasteroso ir Holbeko) prasidėjo su darnia statyba ir pavojingų cheminių medžiagų naudojimo statybų sektoriuje mažinimu susijusios veiklos. Statybų projektams savivaldybėse taikomi žaliųjų statybų kriterijai tiek projektuojant, tiek atliekant prekių ir paslaugų pirkimus. Tarp projekto veiklų – valstybinių būstų renovacija; visuomeninės paskirties pastato projekto pirkimas; netoksiškos ir nulinių emisijų ikimokyklinio ugdymo įstaigos projektavimas ir statyba ir kt. Kitose projekte dalyvaujančiose šalyse (Vokietijoje, Lenkijoje, Lietuvoje) prasidėjo pasiruošimas veiklomis su gyventojais. Specialistai konsultuos savo namus renovuojančius projekto savanorius dėl aplinkai draugiškų statybinių medžiagų pasirinkimo.

Tarptautiniai darnios statybos apdovanojimai

Įsibėgėjant projekto veikloms paskelbti tarptautiniai „NonHazCity darnios statybos apdovanojimai“. Jais siekiama atkreipti sprendimų priėmėjų, verslo bei gyventojų dėmesį į su statybomis susijusias iniciatyvas. Nominuoti galima įvairius regioninius, nacionalinius ar savivaldybių politikos sprendimus: teisės aktus, veiksmų planus, programas, nutarimus, standartus ar gaires, saugančias žmones bei aplinką nuo pavojingų cheminių medžiagų poveikio, apimančias žiediško principus ir siekiančias nulinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisijų.

Informacija gyventojams

[Daugiau informacijos apie konkursą.](#)

2023 m. taip pat prasidėjo projekto informacinė kampanija gyventojams, kurios metu informuojame visuomenę apie aplinkai draugiškas statybines medžiagas, darnią statybą bei remontą. Atskleisime, kaip išvengti pavojingų cheminių medžiagų statyboje naudojimo ir jų poveikio. Taip pat nagrinėsime statybos ir žiedinės ekonomikos bei nulinių emisijų tematiką. Dalinsimės pokyčių istorijomis iš miestų, verslų bei organizacijų įvairiose šalyse, kurios taip pat siekia mažinti pavojingų medžiagų pėdsaką statybose!

[Sekite mūsų naujienas](#)

KLIMATO APSAUGA AGRARINIAME KRAŠTOVAIZDYJE

**2023 – 2026
LIETUVOJE,
ČEKIJOJE,
RUMUNIJOJE,
KROATIJOJE IR
VOKIETIJOJE**

**BEF.LT/KLIMATO-
APSAUGA-
AGRARINIAME-
KRASTOVAIZDYJE/**

2023 m. pradėjome įgyvendinti naują projektą. Jo metu bus siekiama surinkti geriausias Europos anglies kaupimo praktikas, taikomas žemės ūkyje. Jų pagrindu bus pateiktos rekomendacijos tiek nacionaliniu (šalies žemės ūkio strateginiam planui), tiek Europiniu lygiu. Taip pat bus organizuojamos tarptautinės dirbtuvės, lauko vizitai, mokymai ūkininkams ir rezultatų pristatymas sprendimų priėmėjams.

2023 m. prasidėjo parengiamieji darbai.

BALTIJOS JŪROS DIALOGAS

**2023 – 2025
LIETUVOJE,
VOKIETIJOJE,
LENKIJOJE IR
ŠVEDIJOJE**

**BEF.LT/BALTIJOS-
JUROS-DIALOGAS/**

2023 m. prasidėjo dar vienas naujas projektas. Jo tikslas – sukurti tarptautinį tinklą, kuriame dalyvautų aplinkosaugos organizacijų, žuvininkystės, žemės ūkio, turizmo, mokslo ir valdžios institucijų atstovai. Tinklas leistų prisidėti prie veiksmingų apsaugos ir atkūrimo priemonių bei tvaraus žuvininkystės valdymo Baltijos jūros, pakrančių ekosistemose.

2023 m. prasidėjo parengiamieji darbai.

VISI 2023 M. ĮGYVENDINTI PROJEKTAI

*šiuose stulpeliuose rašomas bendras visų projekte dalyvaujančių partnerių biudžetas visai trukmei

Trukmė	Bendras biudžetas*	Finansuoja	Pavadinimas	Partneriai/ vykdytojai	Projekto svetainė
2016-2026	4 097 038 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika ir projekto partneriai	Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje (LIFE MagniDucatusAcrola)	VšĮ Baltijos aplinkos forumas (Projekto koordinatorius), Kretingos miškų urėdija, Žuvinto biosferos rezervato direkcija, Nacionalinio mokslininkų ir gamintojų susivienijimas „Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos mokslinis–praktinis gamtinių išteklių centras“, Lenkijos paukščių apsaugos draugija (OTOP), Gamtos apsaugos Pėnės upės slėnyje asociacija	https://meldine.lt/
2018-2027	17 000 044 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika	NATURA 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje (LIFE IP PAF-NATURALIT)	Aplinkos projektų valdymo agentūra (projekto koordinatorius), Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija, Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija, Žemaitijos nacionalinio parko direkcija, Baltijos aplinkos forumas, VDU žemės ūkio akademija, VĮ Valstybinių miškų urėdija	https://naturalit.lt
2021-2027	4 295 806 EUR	LIFE programa, Lietuvos Respublika ir projekto partneriai	Šlapynių atkūrimas Lietuvoje ir Latvijoje, taikant integruotus buveinių atkūrimo ir palaikymo metodus (LIFE MarshMeadows)	Latvian Fund for Nature (projekto koordinatorius), Baltijos aplinkos forumas, SIA FRIEDRICH HAASE, SIA M.M.P Vest, Viešojo įstaiga Pievų paukščiai, SIA Sita Nature park, SIA Tiravot	https://slapyne.lt/

*šiam stulpelyje rašomas bendras visų projekte dalyvaujančių partnerių biudžetas visai trukmei

Trukmė	Bendras biudžetas*	Finansuoja	Pavadinimas	Partneriai/ vykdytojai	Projekto svetainė
2023-2025	4886621 EUR	Baltijos jūros regiono (INTERREG) programa, LR Vidaus reikalų ministerija ir projekto partneriai	Pavojingų cheminių medžiagų statybų sektoriuje mažinimas siekiant darnesnės statybos, apsaugoti vandens aplinką bei žmogaus sveikatą (NonHazCity3)	Riga City Council, City of Stockholm, City of Västerås, City of Helsinki, City of Tallinn, Auraplan Architects, VŠĮ Aplinkosaugos valdymo ir technologijų centras, Holbaek municipality, Swedish University for Agricultural Sciences (SLU), Turku University of Applied Sciences (TUAS), POMInnO Ltd., Building Products Assessment (BVB Service AB), BEF Germany, BEF Estonia, BEF Latvia, VŠĮ Baltijos aplinkos forumas, Ecodesign Competence Centre, World Future Council Foundation, Coalition Clean Baltic, NOMAD architects, German Environment Agency, Kauno technologijų universitetas (KTU)	https://pagalvok.lt/
2023-2025	117368 EUR	Klimato kaitos programa (APVA) ir projekto partneriai	Klimato kaitos mažinimo advokacija žemės ūkyje	VŠĮ Baltijos aplinkos forumas (projekto koordinatorius) ir Už švirią Lietuvą	https://bef.lt/klimato-kaita-zemes-ukyje/
2023-2025	358 845 EUR	Europos klimato iniciatyva (EURENI) ir projekto partneriai	Baltijos jūros dialogas	Rewilding Oder Delta e. V. (projekto koordinatorius), VŠĮ Baltijos aplinkos forumas, Deutsche Umwelthilfe e.V. (DUH), Fisheries Secretariat (FishSec), OTOP (BirdLife Poland) ir Hel Marine Station	https://bef.lt/baltijos-juros-dialogas/
2023-2026	657320 EUR	Europos klimato iniciatyva (EUKI) ir projekto partneriai	Klimato apsauga agrariniame kraštovaizdyje	Deutscher Verband für Landschaftspflege (DVL) e.V. (projekto koordinatorius), VŠĮ Baltijos aplinkos forumas, Agricultura-Natura Transylvaniae Association (ACNT), Brod Ecological Society (BED), Czech Society for Ornithology (BirdLife Czechia)	https://bef.lt/klimato-apsauga-agrariniame-kraštovaizdyje/

TEIKTOS PASLAUGOS

Be savo tiesioginės veiklos gamtosauginiuose projektuose, mes taip pat teikiame konsultacines paslaugas verslui, valstybinėms įstaigoms, privatiems asmenims. Kadangi praktiškai nė viena finansinė programa neskiria 100% finansavimo, tokiu būdu mes surenkame didžiąją dalį trūkstamų lėšų mūsų inicijuotiems ir įgyvendinamiems projektams.

Prisidėjome prie to, kad Vilnius taptų 2025 m. Europos žaliaja sostine

„Vilnius – the greenest city in the making“. Su tokiu šūkiu Vilnius laimėjo Europos žaliosios sostinės 2025 titulą. Nors Lietuvos sostinė savo parkų, miškų, pievų ir žaliųjų erdvių gausa yra vienas iš žaliausių miestų pasaulyje, vis dar lieka vietos tapti „žalesniu“ transporto, energetikos, judumo, pastatų ir kitose srityse. Mes atlikome miesto žaliųjų iniciatyvų vertinimą septyniose srityse (oro kokybė, vanduo, biologinė įvairovė ir žemės naudojimas, atliekos ir žiedinė ekonomika, triukšmas, poveikio klimato kaitai mažinimas, prisitaikymas prie klimato kaitos) ir pagal jį parengėme paraišką bei pristatymą apdovanojimams. Miesto dedamos pastangos, politika ir ateities vizija buvo įvertinta kaip itin perspektyvi ir verta dėmesio, todėl 2025 metais Europos akys kryps į Vilnių, kaip tvarumo ir kovos su klimato kaita pavyzdį.

Mūsų komanda taip pat padėjo pristatyti Vilnių kaip būsimą Europos žaliąją sostinę parodose „Adventur“ ir „Knygų mugėje“ – rengė informaciją ir teikė konsultacijas dėl stendo turinio.

Didžiuojamės būdami Vilniaus aplinkosaugine NVO ir tuo, kad galime prisidėti prie miesto žaliųjų iniciatyvos plėtos, viešinimo ir suteikti paskatinimą institucijų atstovams toliau dirbti išlaikant tvarumo kryptį.

Padedame verslui pažinti gamtą

Baltosios Vokės šlapžemės – laukinė vieta, kuri po truputį pradeda įsileisti lankytojus. Tai puiki vieta pavasariais stebėti paukščius, vasaromis – augalus, o likusiu metu – daug sužinoti ir išmokti apie pelkes, šlapynes, durpynus, durpių naudojimą, šaltinius ir atviras ekosistemas, jų priežiūros bei atkūrimo būdus. „Swedbank“ darbuotojai vėlyvą rudenį organizavo Tvarumo savaitę, kurios metu darbuotojai turėjo galimybę susipažinti su įvairiais tvariais projektais, lankėsi Baltosios Vokės pelkėje.

Padėjome įkūrti „Landcare Europe“ organizacijų tinklą

2023 m. birželio 7 d. Briuselyje, kartu su dar 8 organizacijomis iš kitų Europos šalių įkūrėme tinklą „Landcare Europe“. Jis jungia žemės ūkį, gamtos apsaugą ir bendruomenes, siekiant, kad Europos kultūriniame kraštovaizdyje būtų išsaugota biologinė įvairovė, išlaikytos atsparios ekosistemos ir gyvenimo kokybė. Šiuo metu tinklas jungia jau 11 narių iš tiek pat Europos šalių ir nuolat plečiasi. Mūsų komandos narys Justas Gulbinas organizacijos įkūrimo metu buvo išrinktas į valdybos narius.

[Daugiau apie tinklą](#)

Padedame organizacijoms įdiegti žaliuosius viešuosius pirkimus - rengiame mokymus

Žalieji viešieji pirkimai tai svarbi priemonė įgyvendinant darnaus vystymosi ir aplinkos politikos tikslus, susijusius su klimato kaita, darniu išteklių naudojimu, vartojimu bei gamyba. Žalieji pirkimai tampa svarbia rinkos dalimi. Visose perkančiosiose organizacijose, perkančiuosiuose subjektuose ir neperkančiosiose organizacijose nuo 2021 m. liepos 1 d. iki metų pabaigos žalieji pirkimai turėjo sudaryti ne mažiau kaip 10 proc. visų viešųjų pirkimų vertės, 2022 m. ne mažiau kaip 50 proc. visų viešųjų pirkimų vertės, o nuo 2023 m. – kiekvienais metais pasiekiant 100 proc.

Tad 2023 metais pradėjome Žaliųjų viešųjų pirkimų (ŽVP) mokymų ciklą. Mokymai vykdomi pagal Europos Komisijos parengtą Žaliųjų viešųjų pirkimų mokymų programą, kuri naudojama vienuolikoje šalių. Ją koordinuoja tvarumo siekiančių vietos valdžios institucijų organizacija ICLEI ir Baltijos aplinkos forumas.

Mokymuose dalyvauja 25 dalyviai iš 12 įvairių valstybės ir savivaldos, švietimo, sveikatos ir kitų sektorių organizacijų.

Mokymus sudaro keturios sesijos, kurių dvi įvyko 2023 m. spalio ir gruodžio mėn. Mokymai vyksta su užduotimis tarp sesijų, sudarant galimybes dalyviams pritaikyti žinias praktikoje. Temos apima šiuos ŽVP aspektus: įgyvendinimas, teisinis kontekstas, pirkimų poreikių vertinimas, bendradarbiavimas su tiekėjais ir žiedinės ekonomikos pirkimai. Be to, mokymuose yra nagrinėjamos specifinės produktų ir paslaugų kategorijos.

KITOS INICIATYVOS

Be savo tiesioginės veiklos gamtosauginiuose projektuose mes kaip nevyriausybinė organizacija taip pat savanoriškai inicijuojame veiklas, kurios būtinos siekiant išsaugoti Lietuvos gamtą. Jos gyvuoja tik mūsų komandos entuziazmo ir jūsų paramos dėka.

TRAKUOSE JAU TREČIUS METUS NAMUS DIRBTINĖJE SALOJE RANDA RETOS UPINĖS ŽUVĖDROS

Trakuose, Totoriškių ežere jau trečius metus mažylius vedė reti paukščiai – upinės žuvėdros. Čia jos apsigyveno mums įrengus dirbtinę salą.

Nepaprastai džiaugiamės, kad šis plaustas – dirbtinė sala labai sėkmingai gyvena savo gyvenimą. Žuvėdros čia įsikūrė jau pirmais plausto įrengimo metais ir nuo tol čia kasmet grįžta. Šiemet čia suskaičiavome įsikūrus 10 šių sparnuočių porų ir stebėjome pūkuotus jauniklius. Vis tik, mūsų plausto neaplenkė ir Lietuvoje siautęs paukščių gripas. Keletas paukščių krito, pasirūpinome, kad jie būtų tinkamai utilizuoti.

Nors šie metai neapsiėjo be iššūkių, tokios salos tampa patikimais namais nykstantiems paukščiams, kai natūralių buveinių labai mažėja. Upinės žuvėdros peri tik upių ar ežerų salose, kurios neapaugusios augalais. Tokių vietovių labai trūksta – neprižiūrimos jos užželia krūmais. Be to, dėl vandens lygio svyravimų jose yra didelė lizdų paskandinimo rizika. Dirbtinės salos – viena iš priemonių sukurti naujus saugius namus šiems paukščiams. Ji pradėta vis plačiau taikyti įvairiose šalyse.

Plaustas įrengtas su verslo pagalba, prie jo palaikymo prisidėjo visuomenė. 2023 m. vos per porą dienų buvo surinkta reikalinga suma plausto remontui. Ačiū visiems prisidėjusiems!

Jūs ir toliau galite remti panašias mūsų iniciatyvas.

[Remti](#)

[Plačiau](#)

PUNIOS ŠILO INICIATYVA

PUNIOSSILAS.LT

Jau penktus metus tęsėme savo pilietinę iniciatyvą išsaugoti vieną vertingiausių Lietuvos miškų – Punios šilą.

Svarbi pergalė – rezervatas išplėstas 5 kartus

Keleto metų pastangos galiausiai davė nuostabių rezultatų – 2022 m. gegužės 5 d. Vyriausybė pritarė sprendimui 5 kartus išplėsti Punios šilo teritoriją, kuriai suteiktas gamtinio rezervato statusas.

Dabar Punios šilas – pirmasis Lietuvoje tokio dydžio gamtinis rezervatas, apimantis beveik visą miško masę. Ekspertų teigimu, tai vienas svarbiausių aplinkosaugos įvykių Lietuvoje per visą šalies nepriklausomybės laikotarpį. Pagaliau Lietuva turi pirmą valstybės saugomą mišką. Neturėjome nei vieno gamtinio rezervato, kuriuo būtų saugomas vientisas senas miškas. Iki šiol vyravo praktika, kad gamtinio rezervato statusui atiduodamos pelkėtos teritorijos, pavyzdžiui, Čepkelių, Žuvinto, Kamanų pelkiniai kompleksai ir kiti.

Aktyviai dirbame, kad būtų užtaisytos paliktos „skylės“

Vyriausybės patvirtintame Punios šilo gamtinio rezervato projekte numatyta 5 kartus didinti esamą rezervatą, tačiau neįtraukiant dešimtadalio (11 proc., beveik 300 ha ploto) viso Punios šilo teritorijos sudarančių genetinių medynų. Išplėsdama rezervatą LR Vyriausybė, įpareigojo Aplinkos ministeriją dar labiau padidinti Punios šilo apsaugą ir gamtinio rezervato vientisumą, didžiausią dėmesį skiriant šių genetinių medynų apsaugos planavimo procesui.

Į Punios šilė gamtinį rezervatą neįtraukti genetiniai draustiniai Punios šilė

Taigi, 2023 m. stebėjome, kaip ši apsauga bus įgyvendinta, nes Punios šilė labai svarbus vientisumas. Keletą kartų kreipėmės į Aplinkos ministeriją su klausimu, kuomet bus parengta žadėta studija dėl biologinės įvairovės ir genetinių išteklių apsaugos suderinamumo. Iki šiol ši studija nėra parengta.

Taip pat aktyviai sekėme, kas realiai vyksta Punios šilė. Viešiname faktą, kad Aplinkos ministerija netęsėjo pažadų nes vykdė plynuosius sanitarinius kirtimus kai minėta studija apie gamtai palankų ūkininkavimą genetiniuose medynuose dar nebuvo parengta.

Ši situacija tik patvirtina nuogaštavimą, apie kurį kalbėjome plečiant rezervatą, – genetiniuose draustiniuose taikomi ūkininkavimo principai kels beatodairiškų kirtimų grėsmę. Nors šiuose plotuose mokslininkai rado Europos mastu vertingas gamtines vertybes, kurias esame įsipareigoję saugoti, čia toliau šeiminkauja pjūklas.

[Plačiau](#)

Po šios pavištos informacijos, Aplinkos ministras sustabdė visus sanitarinius kirtimus Punios šilė.

Palaiyk mūsų pastangas saugoti Punios šilę skirdamas paramą.

[Remti](#)

GAMTOSAUGOS INTERESŲ ADVOKACIJA SVARBIUOSE POLITINIUOSE PROCESUOSE

Be advokacijos veiklų, kurias remia projektai, ar nukreiptų konkrečiai į Punios šilo apsaugą, mes savanoriškai prisidedame ir prie kitų, mūsų manymu, svarbių politinių procesų gindami viešąjį interesą.

Nors neturime finansinių pajėgumų dirbti šiose srityse nuosekliai, kiek galime, periodiškai prisidedame prie šių klausimų aktualizavimo: miškų politika, medžioklė, gamtos atkūrimas.

Tu gali mums padėti aktyviau dalyvauti advokacijoje skirdamas paramą.

[Remti](#)

Miškų politika Lietuvoje

Nacionalinio miškų susitarimas baigtas rengti, metas politiniams sprendimams

2023 m. mūsų komanda toliau dalyvavo Nacionalinio miškų susitarimo (toliau - NMS) rengimo procese. Du mūsų organizacijos atstovai teikė komentarus, pastabas, dalyvavo susitikimuose.

Socialinių partnerių diskusijos baigėsi. Trys svarbiausi susitarimo klausimai liko neišspręsti – nebuvo sutarta dėl biologinės įvairovės apsaugos, daugiatikslio ir ekonominio miškų naudojimo principų. Tam paskutiniame etape pasipriešino miškų pramonės lobistai. Dėl kitų klausimų susitarimas buvo rastas. Aplinkos ministerija apibendrino diskusijų rezultatus ir parengė siūlomo Nacionalinio miškų susitarimo tekstą. Juo remdamiesi politikai turi priimti politinį sprendimą.

Atsakomybė dabar gula Seimo nariams ant pečių - jie turi pasisakyti dėl Lietuvos miškų ateities. Akivaizdu, kad dėl tų klausimų, dėl kurių sutarimo neranda suinteresuotieji, nuspręsti turi politikai.

Mūsų žiniomis, vyko politinės konsultacijos, kurių metu Lietuvos socialdemokratų partija pareiškė nepasirašysianti susitarimo dėl pernelyg užsitęsusio proceso. Kitos partijos prisidengė tokia patogia situacija teigdamos, kad jei socialdemokratai šio dokumento nepalaikys, nėra pagrindo šio klausimo toliau kelti. Taip ir liko šis susitarimas politikų stalčiuose.

Mes, savo ruožtu, kreipėmės į visas partijas, ragindami pasirašyti NMS arba aiškiai išreikšti savo poziciją dėl miškų ateities. Tęsime šį darbą ir toliau.

2023 m. taip pat prisidėjome keliant visuomenę itin jaudrinusį sanitarinių kirtimų klausimą viešojoje erdvėje, dalyvavome mitinge „Kieno miškas?“.

Naktinio matymo taikiklių įteisinimas Lietuvoje

Drauge su kitomis Lietuvos nevyriausybinėmis aplinkosauginėmis organizacijomis aktyviai pasisakėme PRIEŠ naktinio matymo taikiklių įteisinimą Lietuvoje. Prisdėjome rengiant informaciją žiniasklaidai, kalbant su politikais ir aiškinant tokio įteisinimo žalą gamtai. Šis klausimas 2023 m. keltas net kelis kartus.

[Plačiau](#)

Gamtos atkūrimo reglamentas Europos Sąjungoje

Drauge su kitomis Lietuvos nevyriausybinėmis aplinkosauginėmis organizacijomis taip pat aktyviai įsitraukėme ragindami Lietuvai atstovaujančius europarlamentarus balsuoti už visos Europos gamtos išsaugojimui svarbų reglamentą.

[Plačiau](#)

KAIP BALSAVO DĖL GAMTOS ATKŪRIMO REGLAMENTO?

Member	Party	Voting Status
Andrius Kubilius	ISY LKD	Against (X)
Bronis Ropė	LSOP	For (✓)
Juozas Olekas	LSOP	For (✓)
Ausra Maldeinienė	ISY LKD	For (✓)
Rasa Juknevičienė	ISY LKD	Against (X)
Valdemar Tomalevski	CD	Against (X)
Petras Auštrevičius	Liberalų sąjunga	For (✓)
Viktor Ūspasnicki	TADA	For (✓)
Liudas Mažylis	ISY LKD	Unknown (?)
Stasys Jakeliūnas	ISY LKD	Against (X)
Vilija Blinkevičiūtė	LSOP	Against (X)

NUO MAŽYLIO BALSŲ PRIKLAUSO KOKIA GAMTA DŽIAUGSIS MŪSŲ VAIKAI

Mūsų dėmesys – Lietuvos europarlamentarams

#RESTORENATURE

PARAMA IR SAVANORYSTĖ

PAREMK BALTIJOS APLINKOS FORUMO VEIKLĄ

Baltijos aplinkos forumas saugo gamtą su žmonėmis. Drauge tai daryti kur kas lengviau.

Daugelis mūsų iniciatyvų, saugančių gamtą bei skatinančių žmogaus asmeninę patirtį (įsibuvimą) joje, negalėtų gyvuoti be visuomenės paramos. Padėk mums palaikyti esamas ir įgyvendinti naujas idėjas.

Remdamas mūsų veiklą tu bent dalele prisidėsi prie šių veiklų:

- Veiklų, skatinančių žmogaus įsibūvimą (potyrių neskubant, pažįstant) gamtoje. Tokių veiklų pavyzdys – festivaliai gamtoje „Vidur girių“, „Miško burtai“, „Natura fest“, Jaunųjų gamtos reindžerių platforma.
- Miškų išsaugojimo ateities kartoms.
- Padėsi saugoti globaliai nykstančią meldinę nendrinukę.
- Prisidėsi prie visuomenės informavimo apie pavojingas medžiagas kasdieniauose produktuose.
- Prisidėsi prie naujų leidinių apie gamtą gimimo.

Gali remti ir konkrečią tave dominančią veiklą.

2023 m. iš viso gauta paramos 3 830 eur. AČIŪ!

Skirk 1,2 proc. paramą

2023 m. gauta paramos iš 1,2 proc. nuo GPM – 780 eurai. Lyginant su 2022 m., surinktos paramos suma praktiškai nepakito ir buvo panaudota festivaliams gamtoje ir įstaigos vykdomai veiklai.

[Remti](#)

Skirk norimo dydžio paramą

2023 m. Paramos iš fizinių ir juridinių asmenų gavome 3 050 eur. UAB URBAN WIND RESIDENTIAL parėmė Nacionalinio šienpjovių čempionato renginio organizavimą 2 500 eurais; 550 eurus suteikė fiziniai asmenys žuvėdrų plausto remontui, festivaliams gamtoje ir įstaigos vykdomai veiklai.

[Remti](#)

SAVANORIAUK BALTIJOS APLINKOS FORUME

Savanorystė padedant saugoti gamtą

Suteikiame galimybę motyvuotiems žmonėms prisijungti ir drauge saugoti gamtą.

Jeigu degi entuziazmu ir noru, o gamtos apsauga tau – viena svarbiausių sričių, esi laukiamas pas mus.

[Savanorio anketa](#)

Praėjusiais metais mūsų organizacijoje 2 žmonės savanoriavo nuolat, o 71 - epizodiškai. Daugiausiai veiksmo organizacijos gyvenime įvedė puiki savanorė iš Čikagos Justina Raleva.

Per šešias savanorystės savaites Justina tikrai nemažai nuveikė, aktyviai prisijungė tiek prie mūsų dabo biure, tiek prie lauko darbų. Juokaujame, kad po potyrio Lenkijoje atliekant meldinių nendrinukių perkėlimą ji tapo puikiausia priešaudymo eksperte. Tuomet padėjome paukščiukams įrengti naujus namus pelkėje - statėme aviar...

POVEIKIS APLINKAI

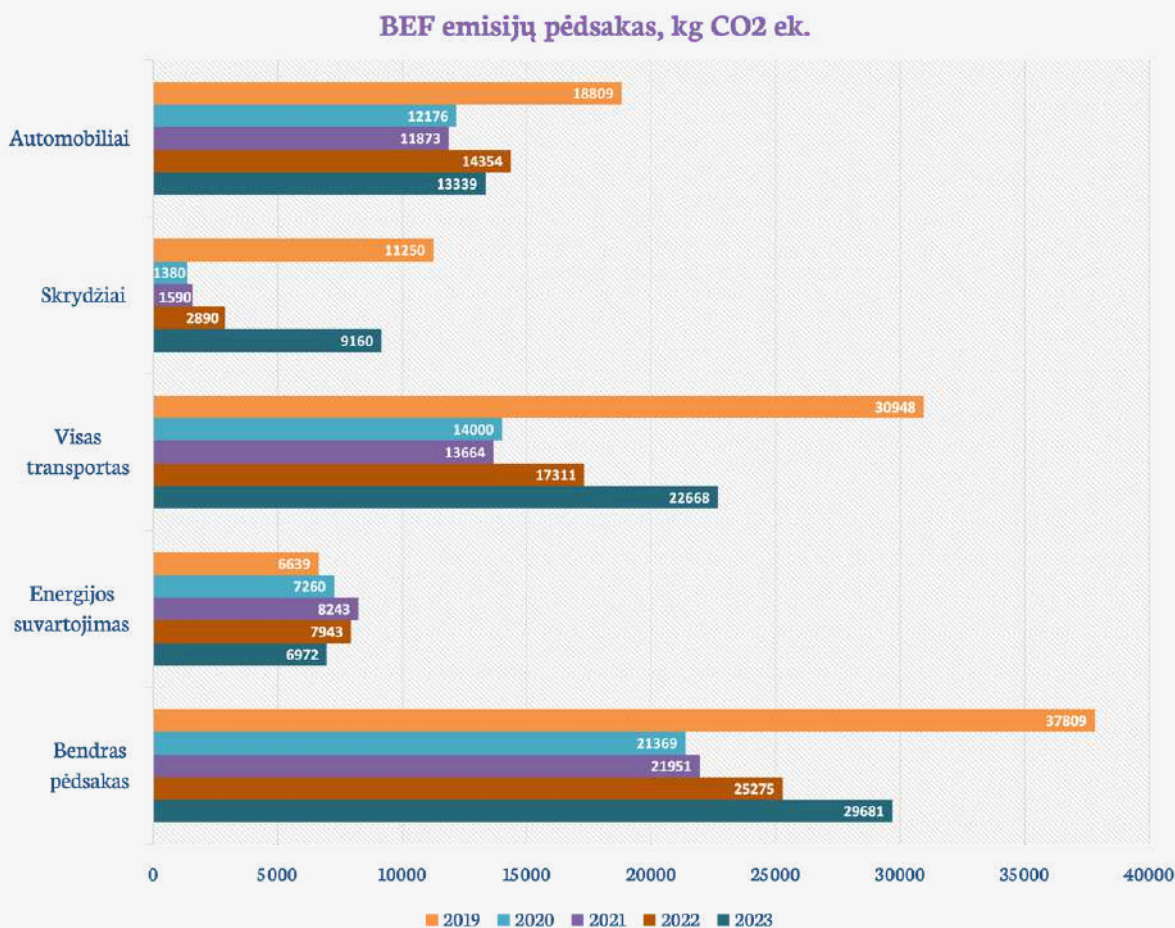
BEF CO2 IR ATLIEKŲ PĖDSAKAS 2023 M.

Savo organizacijos veikloje neišvengiamai naudojame elektros energiją, automobilių degalus ir kitus išteklius, kurių sunaudojimas daro poveikį aplinkai. Nuo 2011 metų skaičiuojame savo veiklos pėdsaką, išreikštą CO2 emisijų ekvivalentu, ir tokiu būdu įvertiname organizacijos poveikį aplinkai. Taip pat skaičiuojame, kiek atliekų susidaro mūsų biure. Jau 13 metų stebime šiuos rodiklius, ir matome, jog mūsų anglies dvideginio pėdsakas labai priklauso nuo kiekvienais metais vykdomų veiklų. Kai kuriais metais daugiau keliaujame, vykdomė daugiau mokymų ar turime kitokių, specifinių veiklų nuo mūsų būstinės nutolusiose vietovėse, tad sunaudojame daugiau kuro.

Šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) CO2 ekvivalento pėdsakas

2023 m. bendras mūsų organizacijos ŠESD pėdsakas siekė 29,7 t CO2 ekvivalento arba 1799kg vienam darbuotojui. Didžiąją jo dalį, net 76,4 %, sudarė transporto pėdsakas. Kelionės automobiliu ir skrydžiai lėktuvu ir prisidėjo daugiausiai.

23,5 % sudarė biuro elektros ir šildymo pėdsakas, o likusi nedidelė dalis (apie 1%) – kelionės taksi, autobusu ar traukiniu, bei pėdsakas, susijęs su popieriaus naudojimu. Palyginus su 2022 metais, bendras pėdsakas išaugo 17,4 %. Taip yra todėl, kad 2023 m. daugiau keliavome, dalyvavome įvairiose konferencijose ir susitikimuose su užsienio partneriais. Lyginant su ankstesnių 5 metų aritmetiniu vidurkiu 2023 m. ŠESD pėdsakas yra 1 % didesnis. Diagramoje žemiau pateikiame mūsų organizacijos praėjusių 5 metų pėdsakus palyginimui.

2023 m. BEF CO2 ekvivalento pėdsakas: 29,7 t.:

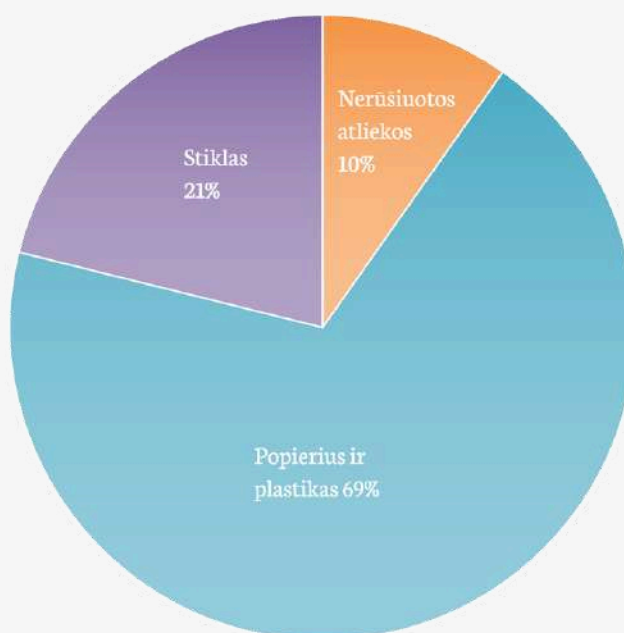
- tiek vidutiniškai išmeta 12 lengvųjų automobilių Lietuvoje per metus;
- toks pėdsakas susidarytų apvažiavus žemės rutulį lengvuoju automobiliu 6 kartus;
- tokį CO2 kiekį absorbuoja 3 ha ploto šlapynė per metus (ploto atitikmuo – 4 standartinės futbolo aikštės).

SUSIDARIUSIOS ATLIEKOS

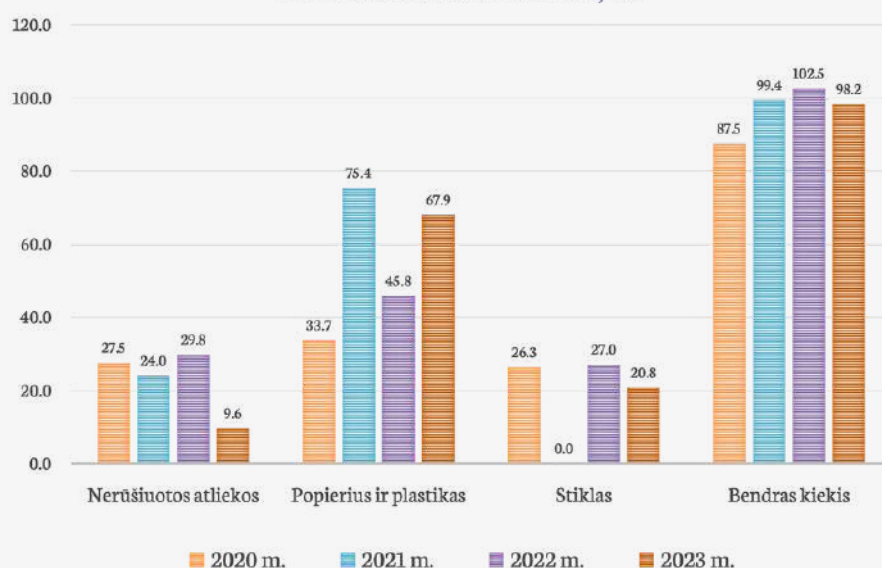
Atliekos

2023 m. sugeneravome tik 98 kg atliekų, tai panašus kiekis, kaip ir 2021 m. ar 2020 m., kai didžiąją dalį laiko dirbome nuotoliniu režimu. Nerūšiuotos atliekos sudarė tik 10 % visų atliekų. Visa kita – popieriaus ir plastiko (69 %) ir stiklo (21%) atliekos, kurias išrūšiuojame į perdirbamas atliekas.

Palyginus su praėjusiais 3 metais, nerūšiuotų atliekų kiekis smarkiai sumažėjo. Manome, kad mums pavyko sumažinti nerūšiuojamų atliekų kiekį, nes nuo 2022 m. vasaros pradėjome kompostuoti maisto atliekas. Ketiname šią praktiką tęsti ir ateityje, nes tai leidžia sumažinti nerūšiuotų atliekų kiekį keliolika kartų (2023 m. jų sugeneravome apie 10 kartų mažiau nei 2015-2019 m. vidurkis, kuomet dar nedirbome nuotoliu).

SUSIDARIUSIOS ATLIEKOS, KG

FINANSINĖ ATASKAITA

ĮPLAUKOS

Įstaiga 2023 metais gavo 757 764 eurų įplaukų*. Dalis gautų piniginių lėšų susiję su 2022 m. projektų vykdymo metu patirtų išlaidų kompensavimu, o kita - su 2023 m. patirtų išlaidų kompensavimu ir pajamomis, gautomis vykdant įstatuose numatytą viešuosius interesus tenkinančią/visuomenei naudingą veiklą, avansiniai mokėjimai projekto veikloms įgyvendinti bei parama.

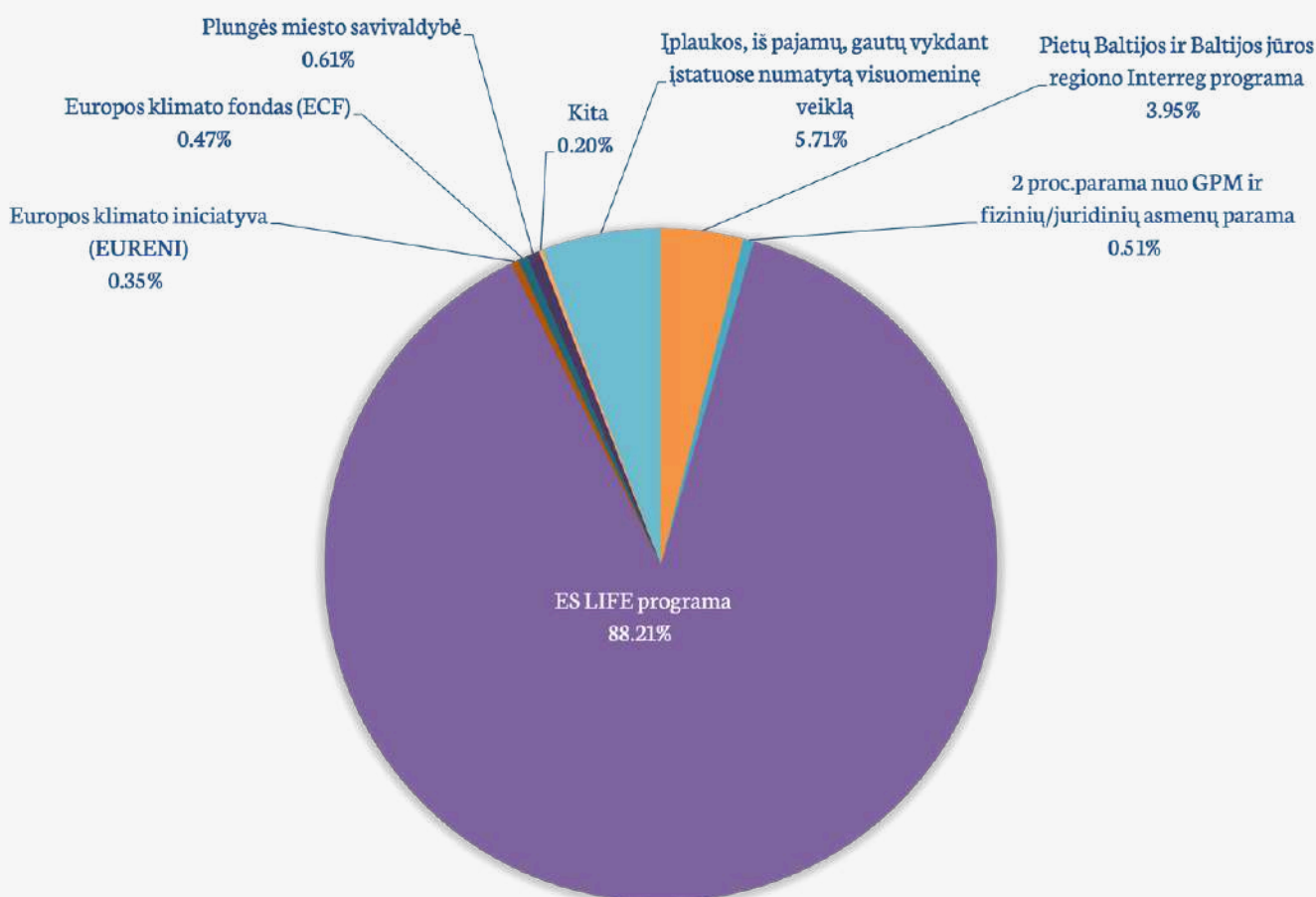
**Pastaba. Įplaukos šiuo atveju apima gautas lėšas, todėl ši suma nesutampa su finansinės būklės ataskaitos ir veiklos rezultatų ataskaitos apyvarta, nes apyvarta skaičiuojama kaupiamuoju būdu.*

Dalis iš ES LIFE programos finansavimo gautų lėšų (taip pat gautų ir ankstesniais metais) buvo perskirstyta tarp projekto partnerių (64 %). Įstaigos dalis sudarė – 36 %.

2023 m. gauta paramos iš 2 proc.nuo GPM – 780 eurai. Taip pat gauta paramos iš fizinių ir juridinių asmenų – 3 050 eurai (iš jų URBAN WIND RESIDENTIAL, UAB parėmė Nacionalinio Šienpjovių Čempionato renginio organizavimą 2 500 eurai).

2023 metais 73 fiziniai asmenys savanorišku darbu prisidėjo prie įstaigos vykdomų projektinių veiklų, festivalių organizavimo - savanoriavo 709 valandas.

ĮPLAUKŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL ŠALTINIUS

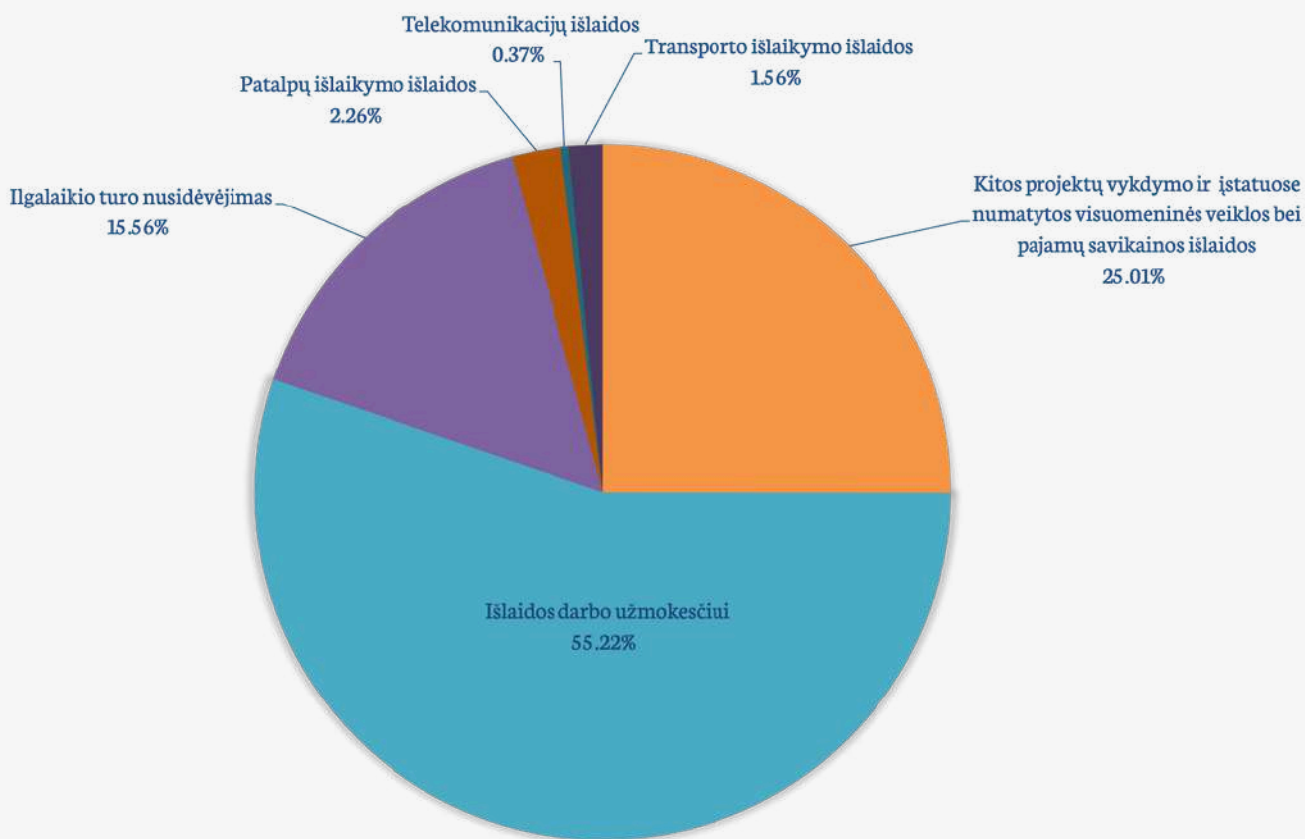

IŠLAIDOS

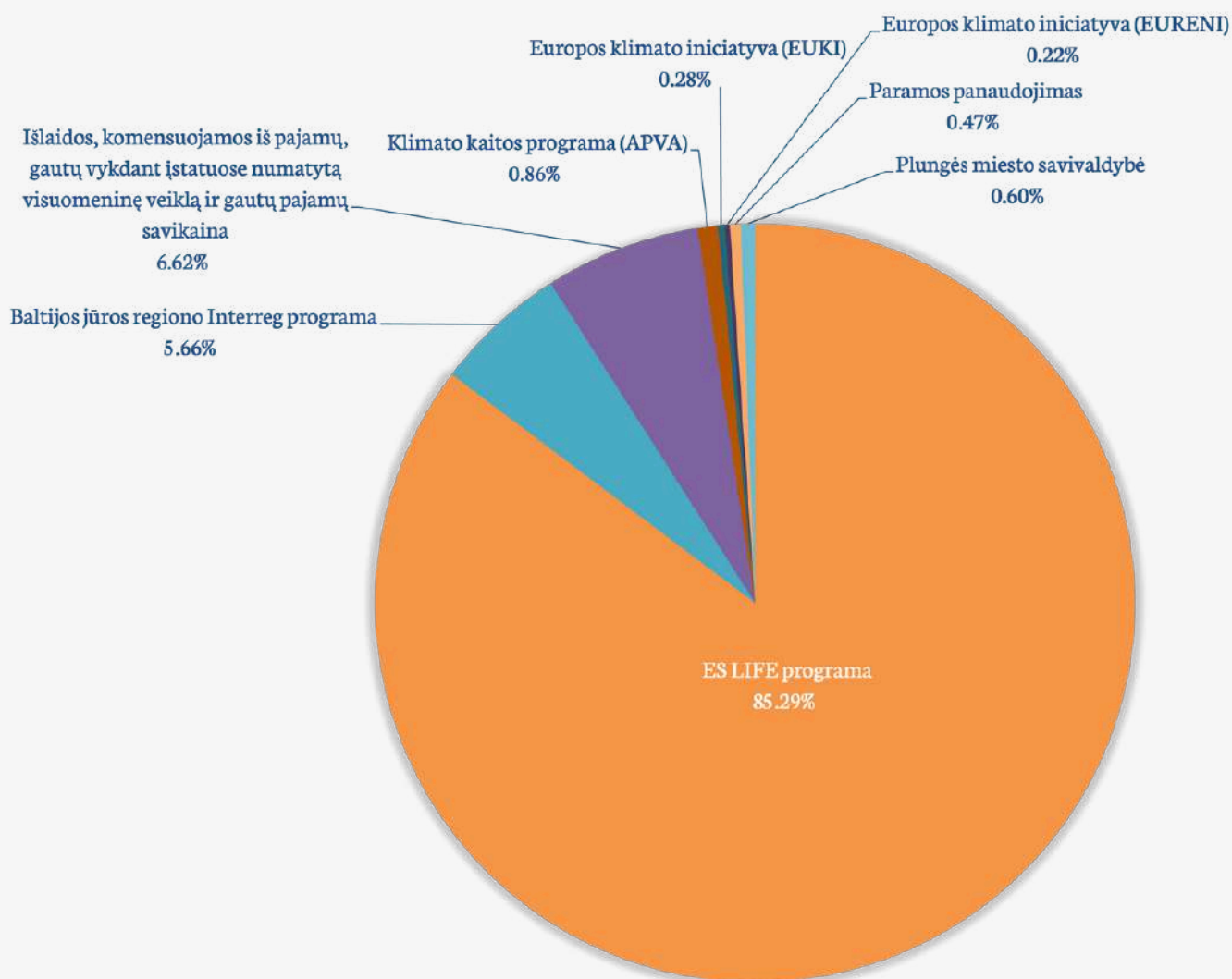
2023 m. įstaiga patyrė 767 104 eurus sąnaudų. Dalis jų buvo kompensuotos iš ankstesniais metais gautų finansavimo sumų, kita dalis bus kompensuota iš 2024 m. gautinų įplaukų (tikslinių lėšų finansavimo).

Išlaidų pasiskirstymas pagal rūšis ir šaltinius pateiktas grafikuose.

IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL RŪŠĮ

IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL ŠALTINIUS

DARBUOTOJAI IR DALININKAI

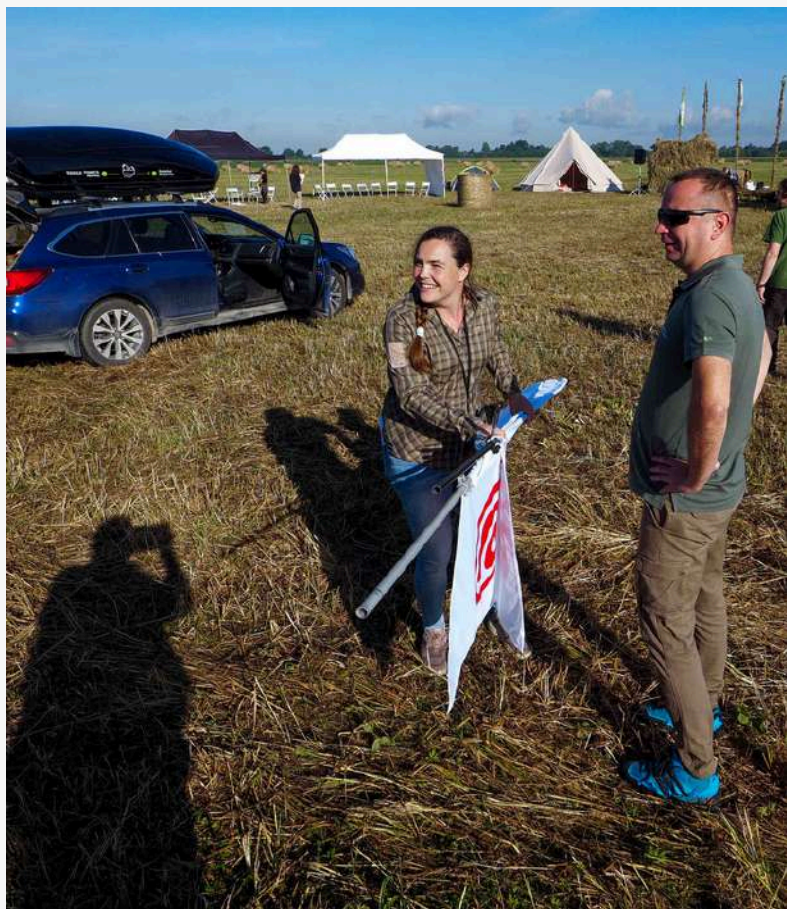
Metų pradžioje įstaigoje dirbo 14 darbuotojų, trys iš jų – nepilnu etatu, 2 darbuotojos - motinystės atostogose. Metų pabaigoje dirbo 15 darbuotojų, du iš jų - nepilnu etatu, 2 darbuotojos – motinystės/gimdymo atostogose.

2023 m. dalininkų sudėtis nekito. Dalininkų įnašas sudaro 1 554 eurų. Dalininkams atitinkamai priklauso 96 %, 2%, 1% ir 1% įnašo dalies, tačiau jie visi turi po vieną balso teisę (informacija apie viešųjų įstaigų dalininkus viešai prieinama ir kaupiama VĮ Registrų centre). Šiuo metu dalininkais yra keturi fiziniai asmenys: Žymantas Morkvėnas, Rita Jonkuvienė, Rita Grinienė ir Heidrun Fammler.

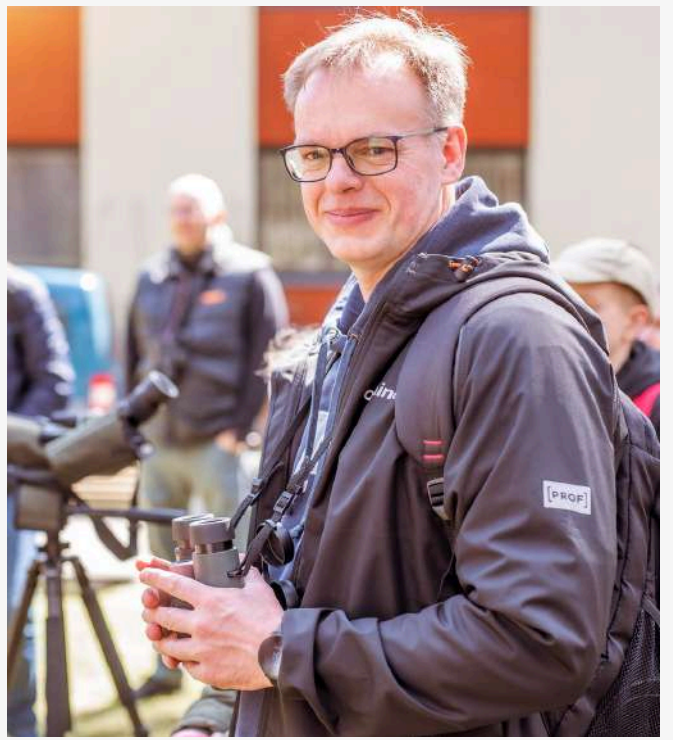
KOLEKTYVO AKIMIRKOS

VŠĮ BALTIJOS APLINKOS FORUMAS

WWW.BEF.LT